

*Lovskemu tovarišu maršalu Titu
za rojstni dan - 25. maj - iskreno čestitamo lovci Slovenije*

DELO LOVSKEGA SEKTORJA

Da seznanimo širši krog lovcev z delovanjem lovskega sektorja Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, naj opišemo tematske naloge, tega sektorja za lovsko leto 1960/61.

Smatramo, da je gojitev fazana v Sloveniji zelo aktualno vprašanje. Lovski organizaciji, predvsem pa številnim posameznikom gre za sluga in priznanje, da fazan danes naseljuje precejšnje del lovišč v Sloveniji, kjer biotop ustreza njegovim pogojem za obstanek. S tem pa ni rečeno, da ni potrebna nadaljnja skrb. Gojitev zahteva pri sleherni divjadi nenehno študijo številnih problemov, ki se pojavljajo iz dneva v dan in iz leta v leto. Fazan na žalost ni divjad, ki ga lahko pustimo brez nadzorstva; vedno je lovec tisti, ki mora skrbeti zanj.

Pogosti neuspehi pri gojitvi in odgoji so lahko posledica nepoučnosti, malomarnosti, pomanjkanja prave ljubezni do divjadi, zaradi pomanjkljivih investicij ali tudi naravnih (klimatskih) faktorjev. Ti zadnji igrajo odločilno vlogo pri gojitvi in ves trud je zaman, če divjad nima ugodnih naravnih pogojev. Da se odstranijo vse napake, na katere lahko lovec-vzgojitelj posredno vpliva, morajo skrbeti odločilni lovski forumi in tudi naš lovski sektor, da posredujejo ljudem na terenu vse, kar bi izločalo te negativne pojave pri gojitvi divjadi. To velja predvsem za fazana. Če bo vse to storjeno, potem očitki v primeru slabih uspehov, ne bi bili na mestu.

V ta namen smo predložili LZS ob pričetku novega lovskega leta dve temi, za kar smo prejeli od LZS tudi potrebna finančna sredstva iz sklada za znanstveno raziskovanje v lovstvu. Tema: »Raziskovanje prehrane fazana v LRS«. Delo je že v polnem teku. Na podeželju prevladuje na žalost mnenje, da je fazan samo škodljiv in da poljedelstvo od njega nima nobene koristi. To ustvarja pri kmetovalcih nerazpoloženje proti tej divjadi in proti posameznim lovskim družinam v tistih predelih. Skoraj ni živali, ki je za okolico samo koristna ali samo škodljiva. Vprašanje je samo, katera lastnost prevladuje, koristna ali škodljiva. Zato je potrebno dodobra poznati vsako posamezno žival, v tem primeru fazana in kritično oceniti njegove dobre in slabe lastnosti. Nepoučen posameznik ni v stanju stvarno presoјati tega vprašanja. Ponavadi ni seznanjen z načinom fazanove prehrane, da je namreč ta omnivorna žival ali vsejeder, da ne živi samo od žitnih ter koruznih zrn, temveč v precejšnji meri od semenja in plodov plevela ter živalskih organizmov, predvsem žuželk. Nesmiselno je trditi, da fazan ne dela nekaj škode. Ne smemo pa pozabiti, da hkrati s fazani obiskujejo ista polja številni škodljivci, predvsem vrane, šoje, srake, domači ter divji golobi, zajci, miši itd. Vse te kmetovalec ne upošteva

in vali krivdo za vso škodo na fazana, ki mu pade najbolj v oči.

Pri kritičnem ocenjevanju koristi in škode se oslanjamo do sedaj le na številne rezultate raziskovanj prehrane fazana v drugih državah (Nemčija, Danska, Anglija). Vendar so ti znanstveni izsledki specifični le za tiste predele, kjer so proučevali sestavo hrane fazana ter te ne moremo posplošiti za naše fazansko okolje. Tako n. pr. ravno v teh državah nimajo večjih površin zasejanih s koruzo, kar je ravno pri nas problematično. Stvarne ocene ne moremo podati, dokler tudi pri nas niso uvedena raziskovanja, ki bodo dala odgovor na to, da li fazan povzroča škodo, v kakšni meri in če so upravičene zahteve po odškodnini. Sekretariat izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo je odbril na naš predlog odstrel 100 fazanov v nelovni dobi.

Sporazumno z LZS smo določili 8 revirjev v 8 lovskih zvezah (Prekmurje, Maribor, Ptuj, Celje, Ljubljana, Krško Gorica), za ta odstrel. Posamezne lovce smo opremili s stekleničkami, dali podrobna navodila in prvi material, vsebina golše že prihaja v laboratorijsko preiskavo. V vsakem od naštetih revirjev se je odstrelilo po 12 fazanov v mesecu aprilu in maju, v gojitvenem lovišču LZS Grmada—Vurberg pa skozi vse leto vsak mesec po 10 kosov. Rezultati bodo stavljeni na voljo LZS in objavljeni v reviji »Lovec«. Dognanja bodo ne samo znanstvenega značaja, temveč bodo imela tudi praktičen pomen za oceno škod in pri planiranju staleža v naših loviščih (bonitiranje). S tem seznanjamo vse lovce, da ne bo negodovanj in kritike zavoljo odstrela v nelovni dobi.

Druga tema »Gojitev fazanov v LRS« je razčlenjena v več postavk. LZS je poverila celotno strokovno vodenje fazanerije Vurberg našemu lovskemu sektorju. Pokrenili smo vse potrebno, da se stanje v tej fazaneriji popravi. Vršili bomo po potrebi stalno kontrolo, predvsem v mesecih nesnosti, valjenja in odgoja. Število voljer v fazaneriji se je zmanjšalo od 33 na 20. Ker je letos manjše povpraševanje iz lovskih družin za jajca, se bo vršil odgoj kečkov tudi v fazaneriji sami. Tudi ostalim fazanerijam, ki delujejo z manjšimi kapacitetami, bomo nudili pomoč. Tovarišem, ki se ukvarjajo z vzgojo v teh voljerah, hočemo prikazati delo v fazaneriji Vurberg in tudi odgoj fazanov na področju UGL »Prekmurje«. Organizirali bomo obisk teh predelov v spodbudo za nadaljnje delo pri gojitvi fazanov v njihovih loviščih.

Nadaljnje delo v zvezi s to temo, bo na vprašanje **remiz**. Te so nujnost za vsa lovišča. Izdelali bomo načrte, kakšne naj bodo, praktična navodila za njih zgraditev in ureditev, za razpored drevesnih in grmovitih vrst v teh ter vse po-

ČSR — Umetna zasaditev remiz
— smreke so rezane v višini
1,50 m, da je remiza čim gostejša

Foto ing. Z. Fišer

drobnosti. Intenzivna gojitev fazanov zahteva tudi rešitev vprašanja manjših inkubatorjev ter **umetni kokelj** za nadaljnji odgoj. Danes je težava dobiti domačo kokoš, ki bo dobro valila. Zato se številne lovske družine branijo, da bi sprejele jajca v nadaljnjo valitev. To je povsod zelo pereče vprašanje. V fazaneriji Vurberg valimo delno z domačimi kokošmi, v pretežni večini pa v inkubatorju (Ptuj) in nadalje z umetnimi kokljami, ki smo jih dali izdelati po naših načrtih. Rezultati bodo zanimivi in nam bodo služili pri bodočem delu odgoja v posameznih lovskih družinah, za kar smo že prejeli več povprašanj.

V ta okvir spada tudi študija gojitve v ostalih naših republikah kakor tudi v inozemstvu. Tudi tam imajo probleme, uspehe in neuspehe. Asistentu v lovskem sektorju tov. Janezu Čopu je bila omogočena s strani Sveta za znanstveno delo v Beogradu študija gojitve v ČSR in še v tem letu enomesečno izpopolnjevanje iz programa FAO na temi »Vzgoja male divjadi« v Nem-

čiji. Vsa koristna zapažanja se bodo prenesla v naša lovišča, tako da bo uspeh gojitve te male divjadi čim boljši.

Republiška uprava za gozdarstvo finansira že tretje leto delo na temi »Poskus preprečevanja škod po jelenjadi v Karavankah po biološki poti«. Gostota jelenjadi v obori, ki meri cca 5800 ha naj bo 2,2 kosa na 100 ha, to je 130 kosov jelenjadi, pri pravilni sestavi staleža (spol in starost). V obori je bil stalež divjadi vedno višji; temu primerne so bile tudi škode. Bistvo poizkusa je, da se vskladi jelenski stalež z možnostmi prehrane, ki mu jih nudi gozd. V lovni dobi 1959/60 je bil stalež z odstrelom občutno zmanjšan in sedaj je naloga, da ugotovimo, če ta stalež, pri izdatnem krmljenju, ne povzroča občutnih škod ali pa jih kljub temu. Potrebno pa je ustvariti pravilno starostno in spolno razmerje te divjadi v obori.

Lovski sektor IGLGS

Nakožni zajedavci srnjadi

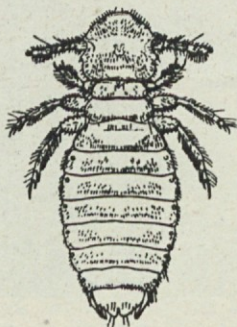
Dr. Rajko Rakovec
Veterinarski zavod LRS

V enajsti številki Lovca navaja tov. F. K. LD Sl. Konjice primer srnjaka, na katerem je po odstrelu opazoval med dlakami in tik ob koži nekega zajedavca, za katerega ne ve imena. Rad bi na osnovi opisa, ki ga podaja, izvedel, kam spada ta parazit in kako se razmnožuje.

Ker se je naš laboratorij nekaj let nazaj ukvarjal, z notranjimi kot zunanji, zajedavci srnjadi, menimo, da mu na zastavljeno vprašanje moremo tudi primerno odgovoriti.

Srnjad ima le malo nakožnih zajedavcev. V glavnem so to pripadniki neke skupine členonožcev, ki so na videz podobni ušem in jih imenujemo dlakojede, tekuti oziroma z znanstvenim imenom *MALLOPHAGA*. Pravih uši doslej še nismo ugotovili, čeprav jih Čehi na primer navajajo. Polg malofagov so pri nas dokaj pogostne muhe, ki so v najbližjem sorodstvu s podrepnimi muhami, ki jih poznamo pri konjih in jih štejemo med tako imenovane *Hypoboscidae*.

Prvi, to je malofagi ali dlakojedi imajo značilno lopatasto glavo (sl. 1), kratke tipalnice in pa grizala, ki so prirejena za grizenje, ne pa za pikanje. Oprsje je iz treh členkov, od katerih prvi je za razliko od uši, vedno ožji od glave, ostala dva sta spojena z zadkom. Na oprsju so trije pari nog, ki so prave hodilke in imajo na

Trichodectes longicornis IV.
(močno povečano)

Trichodectes tibialis

koncu le po en krepelj. Zadek je vzdolžno ovalen in sivkastorjave barve. Vtis, ki ga daje žuželka na prvi pogled, je res vtis uši. Podobnost med obema vrstama zajedavcev je posledica prilagoditve na okolje, to je na dlako. Ti malofagi se hranijo v glavnem s prhljajem, lastnimi ekskrementi (iztrebki) in lupinami jajčec, ki so jih samice pritrdirile na dlako slično kot uši in jim zaradi tega pravimo gnide. S tekanjem po koži in med dlakami povzročajo okuženim živalim neznošen srbež, obenem pa z lastnimi iztrebki močno onesnažujejo kožo, kar zopet povzroča srbenje.

Te zajedavce najdemo skoraj pri vseh srnah. Vendar jih pri zdravih in krepkih živalih ni nikdar toliko, da bi resneje ogrožali živali. Kakor hitro pa srna iz kakršnega koli razloga oslabi ali da v hrani ni snovi, ki so za dobro konstitucijo potrebne, se izredno namnože in jih najdemo pri eni takšni živali tudi čez 10 000. V takem primeru seveda mnogo pripomorejo k še hitrejšemu propadanju obolele oziroma oslabele živali.

Pri srnjadi smo doslej ugotovili le dva predstavnika malofagov: *Trichodectes longicornis* in *Tr. tibialis*. Slovenskega imena žal nimata.

Drugi zajedavec, ki ga ima omenjeni tovariš po vsej verjetnosti tudi v mislih, je muha. Spada

v tisto vrsto muh, ki jih vidimo pri konjih in so krilate in jim rečemo podrepice, pri ovcah pa so brez kril ter na prvi pogled zelo spominjajo na klope, s katerimi jih nekateri tudi zamenjujejo. Ta zajedavec, ki je pri srnjadi precej pogost, tudi nima pravega slovenskega imena, latinsko pa se imenuje *Lipoptaena cervi* (sl. 2). Kot vse muhe, ima dobro razvito glavo, oprsje in zadek. Na glavi lahko opazujemo zelo velike oči, kratke tipalnice (ki jih ima tov. F. za kleščce). Mesto sesala, ki je navadno pri muhah, pa ima razvito bodalce, ki je podobno cevki, s katero zbada kožo in sesa kri. Na oprsju so trije pari krepkih nog in par kril, ki služijo za letanje. Zadek je okroglast in ga pod prsti čutimo, da je zelo prožen, slično kot pri podrepici. Prav zaradi tega zadka jo nekateri zamenjujejo s klopom.

Muho najdemo na srnjadi največ v poznojesenskih mesecih, pozimi vse tja do spomladi, poleti pa so na srnjadi le redki posamezni primeri. Značilno za muho je, da takoj ko najde svojega gostitelja in se zakoplje med dlake, odvrže krila in ga odslej ne zapusti. Hrani se s krvjo slično kot komar, vendar njen pik spočetka ni boleč, kasneje pa se ranjeno mesto vname in postane močno boleče. Njen pik je torej vzrok, da začne dlaka na takih mestih iz-

Lipoptaena cervi L.

padati kar v šopih. Po sparitvi muha ne odlaga jajčec, marveč se ličinke razvijajo vse do zabubitve v materi, kjer se tudi hranijo. Šele tik pred zabubitvijo zlezajo iz samice in se spuste na zemljo, kjer se zabubijo. Ko se izležejo nove muhe, imajo krila vse dokler ne najdejo svoje žrtve. Kar zadeva jakost okužb, velja isto kot za zgoraj omenjene malofage.

Nekaj o negi kože

Dr. Janez Fetih

K očuvanju zdravja in vzdrževanju dobre telesne kondicije, sodi — poleg vsega ostalega — tudi primerna in pravilna nega kože. S tem v zvezi preprečujemo nastanek bolezenskih sprememb na koži in seveda tudi začetek kožnih obolenj. Pri športnikih, med katere štejemo tudi ribiče in lovce, pa je nega kože še prav posebno pomembna. To je razumljivo, če upoštevamo, da je koža največji organ človeškega telesa in da je njeno pravilno delovanje za obstoj življenja neobhodno potrebno. Zdrava in na svoji površini nespremenjena koža varuje telo pred škodljivimi vplivi iz zunanosti, skrbi za vzdrževanje telesne toplote, izloča znoj in kožni loj ter sprejema najrazličnejše dražljaje in občutke. Vsaka sprememba na koži pomeni, da se v koži vrše nenormalna dogajanja, ki so včasih predznak nekaterih kožnih ali pa tudi splošnih obolenj. Take spremembe na koži niso vedno nevarne in velikokrat zginejo same od sebe, včasih pa se iz njih razvijejo hude in celo nevarne bolezni. Spremembe na koži, ki so manj pomembne, pa so za bolnika vendarle neprijetne. Večinoma povzročajo močno srbenje, različne vrste bolečin in podobno.

Kako neprijetne in nadležne so kožne bolezni, pa tudi lažje kožne spremembe, vemo iz vsakdanjega življenja. Zlasti nadležne so tiste spremembe, ki močno srbijo. V takem primeru človek ne more v redu opravljati svojega dela in vedno sta močno prizadeta razpoloženje in kondicija. Kako zelo mora biti lovec nestrpen in nervozen, če občuti srbež na koži ravno v času, ko zasleduje divjad. Velikokrat je uspeh lovca odvisen od popolne tišine in mirovanja lovčevega telesa.

Namen pričujočega sestavka pa je zgolj ta, da se bralec seznaní samo s temeljnimi činitelji, ki nas opozarjajo, kako je treba kožo varovati in negovati, da nam ne bo delala težav.

Navadno mislimo, da vemo o negi kože dovolj. Vendar to ni vedno in z neustreznim ravnanjem lahko stanje celo poslabšamo.

Pri športu, hoji in naporih najbolj trpi koža na nogah. Zaradi tega je seveda tudi nega kože na nogah najbolj važna. Na tem delu telesa je pri človeku koža zgrajena tako, da je tisti del, ki je najbolj obremenjen in izpostavljen največjemu pritisku (podplat), najdebelejši. Na ostalih mestih, kot n. pr. med prsti je koža tanjša, bolj nežna in seveda tudi bolj občutljiva.

Vsak človek izloča znoj, pravimo, da se poti, čeprav tega navadno niti ne opazi. Potenje je potrebno za vzdrževanje normalne telesne toplote in bi bilo brez njega življenje nemogoče.

Najbolj je potenje izrazito na tistih delih telesa, kjer je največ žlez znojnic: na glavi, obrazu, pod pazduhami, na prsih, v koraku in seveda na rokah in zlasti na nogah. Čeprav se potijo vsi ljudje, pa so nekateri k potenju še posebej nagnjeni. Prekomerno potenje seveda še ni bolezen, vendar je za prizadeto osebo zelo neprijetno in ji lahko povzroča tudi razne težave. Navadno znoj, ki se izloča na površini kože, izhlapi. Če pa hlapenje preprečimo s tem, da kožo neprodušno prekrijemo, povzroča znoj, ki se nabira in ne more shlapeti, mehčanje in razjedanje kože. Zelo pogosto opazujemo ta pojav pri ljudeh, ki nosijo gumijasto obuvalo. Če so taki ljudje še nagnjeni k prekomernemu potenju nog, kaj hitro nastanejo težave. Od potu zmeščana vlažna in razjedena koža je namreč silno občutljiva ter nudi primerna tla za okužbo z različnimi bakterijami, ki povzročajo gnojna vnetja ali nastanek neprijetnega in dolgo trajajočega glivičnega lišaja.

Prvo in glavno pravilo za očuvanje kože na nogah je, da je koža vedno suha. Temu pripomoremo s tem, da ne nosimo gumijastega obuvala, ki predstavlja neprodušno prepreko izhlapevanju znoja. Če pa iz kakršnega koli vzroka moramo obuti gumijaste škornje (ribiči) potem naj bo čas nošenja takega obuvala čim krajši, t. j. omejen res samo na tisti čas, ko je taka obutev neobhodno potrebna. Samo po sebi je razumljivo, da moramo pri tem čim pogosteje menjavati nogavice, zlasti če so prepojene s potom. Onim pa, ki se jim noge močneje potijo, priporočam, da si kožo na nogah učvrstijo s pogostim umivanjem nog v mrzli vodi, ki naj jo menjavajo s toplo. Poleg tega priporočajo zdravniki zdravljenje prekomernega potenja s formalinovimi preparati, najprimernejši je posip (pu-der) ali tekoči posip z dodatkom formalina. Tudi sicer je dobro, da je koža vedno suha in da jo varujemo pred posledicami potenja. Odstranjevanje nesnage, ki se nabira na koži, spada v splošna higienska načela in o tem ni treba izgubljalati besed. Po vsakem umivanju nog, zlasti pred in po telesnih naporih je primerno, da kožo na nogah posujemo s posipom. Na ta način bo ostala koža voljna, suha in bo postala manj občutljiva. Majhen dodatek žvepla, ki ga primešamo posipu, prepreči, da ne pride tako hitro do okužitve z bakterijami in glivicami. Včasih si pomagamo celo tako, da posujemo s posipom tudi nogavice in notranjo stran čevlja.

Ozeblina so druga nevšečnost, ki jo zasledimo zlasti v poznem jesenskem, zimskem in spomladanskem času. K ozeblinam so nagnjeni ljudje, ki imajo v končnih delih telesa oslajljen

Foto H. Robl

krvotok. Zaradi tega nizka temperatura zraka laže povzroči v globini kože spremembe, ki se na površini odražajo z vijoličnomodro barvo in manjšo oteklino. Ozebla koža je hladna ter močno srbi, predvsem kadar smo na toplem. Važnejše kot zdravljenje je seveda preprečevanje ozeblin. V veliko, morda najvažnejšo vlogo pri nastajanju ozeblin ima pravilna, oziroma nepravilna obutev. Ozeblina, ki se pojavlja na nogah najlaže preprečimo, če skrbimo za primerno toplo obutev. Najboljše so seveda tople volnene nogavice. Obutev mora biti dovolj velika, tako, da nikjer pretirano ne pritiska na kožo. Pritisk obuvala bi iz kože iztisnil kri, ki dovaja zunanji površini človekovega telesa toploto. Končni deli telesa, kot so prsti na rokah in nogah, pete in na obrazu zlasti nos in uhlji, so že sami po sebi prikrajšani, ker so bolj izpostavljeni in ker na teh delih teče kri bolj počasi kot drugod po telesu. Če iz takega dela telesa še iztisnemo kri s pritiskom premajhne obutve, potem mraz nima težkega posla. Če se to večkrat ponavlja, neizogibno nastanejo ozeblina. Ozeblina so neprijetne tudi zato, ker se zelo rade ponavljajo. Vsako jesen in zimo tožijo ljudje, ki so že imeli ozeblina, da jih čedalje bolj mučijo in ovirajo pri hoji in delu. Če se hočemo torej ozeblin obvarovati in preprečiti njihov nastanek, moramo paziti, da smo v mrzlem vremenu dobro zaščiteni pred mrazom in vlago. To zaščito nam dajo topli volneni deli obleke (pokrivalo čez ušesa, rokavice, nogavice) in primerna zadosti velika obutev. Odpornost naše kože proti mrazu pospešimo lahko tudi s tem, da pazimo, da koža sama po sebi ni vlažna. Lahko jo pa še dodatno zaščitimo proti mrazu in vlagi, če jo namastimo z mastnim mazilom ali lojem.

Če se ozeblina že pojavijo, moramo stremeti, da se stanje ne slabša. Ozeblina, če niso prevelike, najbolje zdravimo z izmeničnimi kopelmi

nog v mrzli in topli vodi (ozeble noge vtaknemo za 5 minut v mrzlo vodo, takoj na to pa v čim bolj toplo. To ponovimo večkrat in vsak večer.). Hujše in večje ozebilne pa raje prepustimo v zdravljenje zdravniku. Razna mazila proti ozeblinam namreč ne pomagajo mnogo. Uspešnejši načini so obsevanja in podobno.

Tretja težava, ki jo imajo na nogah predvsem starejši ljudje, so krčne žile. Če trajajo krčne žile mnogo let in če so se med tem pojavljala vnetja žil, rada nastanejo vnetja kože na golenih. Posebno v začetku koža močno srbi. Taka vnetja koža na golenih je zelo občutljiva in že najmanjša poškodba naredi težko zaceljivo golenjo razjedo. Krčnih žil in njihovih posledic nikar ne zdravimo sami, temveč le zdravnik. Hoja, gibanje in telovadba ugodno vplivajo na zdravljenje tovrstnih, posebno začetnih sprememb. Mirna staja poslabšuje stanje.

Mimogrede opozarjam še na neko kožno obolenje, ki je značilno za naše kraje in se pojavlja predvsem pri izletnikih v naravo in zlasti pri lovcih. Bolezen se pojavlja v neposredni bližini Ljubljane. Pred nekaj desetletji je bila omejena na okolico Šmarne gore, v zadnjem času pa je znana tudi iz okolice Iga, Krma in Gorenjske. Znana je predvsem na Tirolskem. Dan, dva po izletu v naravo ali po lovu, ko so hodili skozi travo ali nizko grmovje, so se pojavile po telesu zlasti po nogah, majhne rdeče lise z majhno podplutbo v sredini, ki hudo srbi. Pojav povzroča majhna grinja, ki živi na nizkem grmičevju in travi; s tujim imenom jo imenujemo trombikulo. Te grinje žive v glavnem samo pri nas. Bolezen nastopa le v pozni pomladi, v poletnih mesecih in zgodaj jeseni. Zdravljenje je zelo enostavno. Prizadeto kožo nadrgnemo z alkoholom in jo posujemo s posipom ali še bolje, namažemo s tekočim posipom. Če to zdravljenje nekaj dni ponavljamo, bolezen najkasneje v 4 do 6 dneh zgine; s tem pa preneha tudi srbenje.

MALOKALIBRSKA PUŠKA

Ludvik Marič

V lovišču z divjadjo malega lova je vprašanje uspeha ali neuspeha vprašanje zatiranja dlakastih in pernatih roparic. V ta namen se poslužujemo raznih sredstev od šibrenic do strupov, v manjši meri pa pasti. Gotovo je najbolj lovsko uporaba puške; za dosego namena se ne odpovemo tudi strupom. Osebnost se strupov ne poslužujemo radi, ker se je z njimi zgodilo nekaj strašnih nesreč. Pasti često zginajo, moramo pa oboje dnevno nadzirati, za kar lovci vedno ne utegnejo, saj so večinoma zaposleni ljudje. S temi sredstvi bo torej večinoma rokoval čuvaj.

Gotovo se vsak spominja mnogih primerov, ko je s kislim obrazom gledal na ujedo, ki je ni mogel zalesti s šibrenico na strelno razdaljo. Ujede nekako instinktivno čutijo domet šibrenice in če jih ravno ne presenetimo — ne pridemo do njih.

Zato je potrebno, da si omislimo v ta namen primernejše orožje. Idealna bi bila bokarica, ena cev za šibre, druga za kroglo malega kalibra. Take verjetno v trgovini niti ne dobimo, pa tudi ravno poceni ne bi bila.

Po sprejemljivi ceni pa si lahko nabavimo malokalibrsko športno puško, ki bo našim namenom dobro služila. Docela popolna bo pa šele tedaj, če bo opremljena s primernim daljnogledom (2,5 do 4-kratna povečava) in točno pristreljena.

Za tiste, ki se doslej za to orožje niso podrobneje zanimali, je potrebno, da ponovimo o njej najvažnejše.

Označujemo jo v bodoče kar kratico MK puška. To puško pri nas mnogokrat tudi v literaturi napačno imenujejo flobert. Zato si zapomnimo, da so pravi floberti nekaj drugega in jih je vedno manj. Floberte imamo dveh kalibrov in sicer 6 mm in 9 mm. Oba sta običajno gladko vrtana. Iz njih streljamo okrogle ali šiljaste krogle in drobne šibre. Njihova natančnost zadevanja ni zadovoljiva, to pa seveda ne pomeni, da niso nevarne. Celo do 500 m daleč letijo te kroglice in niso nobena igrača. V njih ne moremo uporabljati nabojev za MK puške. O flobertih je to dovolj, ker jih niti lovec niti športnik ne bo nabavil in uporabljal.

MK puška je že dolgo pridobila nadaljnji pridevek »športna«, ker jo zaradi preciznosti uporabljajo za športno streljanje oziroma tekmovanja. Kaliber te puške je 5,6 mm ali po angleški meri 22. Površnost je n. pr., da en prospekt Crvene Zastave iz Kragujevca za zračne puške navaja, da je MK puška kalibra 6 mm, drugi prospekt (1958) pa navaja, da je kaliber 5,5 mm. Dejansko pa je 5,6 mm. Cev je risana. Preciznost je seveda odvisna od izdelave, kar zelo vpliva

na ceno. Nas lovce ne zanimajo specialne izdelave, ki so namenjene za športna tekmovanja. Za lovca pride v poštev MK normalne izdelave, karabini, dovolj močno izdelani za uporabo v lovišču. Imamo enostrelne, repetirke in avtomatke.

Iz te puške streljamo razmeroma enostavne in zato poceni naboje. Naboji so lahko treh vrst z ozirom na dolžino krogle: kratki, dolgi in dolgi za risanico (angleško: short, long in long rifle). Uporabljajo se pa skoraj izključno dolgi za risanico (long rifle). Gotovo so različni fabrikati, nekaj različno polnjeni, zato moramo z vsako vrsto nabojev puško pravilno pristreliti. Mnogokrat slišimo negodovanje, da kaka municija ni dobra. Zato skrbimo, da uporabljamo vedno naboje istega izvora. Slabih uspehov je krivo to, da uporabljamo strelivo, ki je namenjeno za docela drug namen, n. pr. šibkejšo polnjenje za sobno streljanje. Naboji niti niso slabi, kriva je naša neinformiranost, da obstoje tudi pri tem kalibru naboji za različne namene, podobno kot pri marsikateri lovski risanici. Zato je priporočljivo, da nabavimo naenkrat večjo množino zanesljivega streliva za naše namene t. j. normalne naboje »dolge za risanico«, ki nam bodo dali vedno enake rezultate. Vrsta nabojev je označena tudi na škatlah. Zelo dobro delujejo s tem strelivom tudi avtomatske puške in pištole, zato jih je mnogo v rabi. Za te izdelujejo tudi posebne naboje (ponikljani tulec).

Izdelujejo se tudi vtične cevi za šibrenico za te naboje. Jasno, da ta kombinacija ne more jamčiti take preciznosti kot posebna puška. Praktično uporabnost te male krogle na večjo razdaljo omejuje premala razantnost (zelo usločena krivulja krogline poti), ker se mora preko 50 m (na to razdaljo so navadno pristreljene te puške), zelo natančno oceniti razdalja, sicer ne zadene.

Za lovske namene je bolje MK puško pristreliti na 75 m, ker pride večinoma ta razdalja v poštev. Pri prestrelitvi na 75 m bo nosila na 25 m približno 5 cm previsoko, na 50 m 6 cm, na 100 m pa že 14 cm prenizko, z ozirom na merilno črto. Pot krogle na razdaljo 100 m je že precej usločena. Na to razdaljo torej ta kroglica ne more tekmovali z močnejšimi naboji in s kroglicami večje razance. Sicer je pa namenjena za maksimalno natančnost do 50 m. Preveč zahtevati od nje tudi ne smemo.

Odlična MK puška strelja na razdaljo 50 m v 2,5 cm krog.

Hitrost na ustju je 330 m/sek, na 50 m 300 m na sek. Udarne moči na 50 m ima 12 kg in se zarije do 8 cm globoko v suh smrekov les. Teža kroglice je samo 2,5 g in zaradi majhne brzine vpliva na njen let močan stranski veter. Maksi-

malni let pri najugodnejšem kotu izstrelitve znaša 1300 m. Literatura navaja smrtno primere na 300 m.

Pri tem naboju je poseben način vžiga z udarcem igle na rob naboja (naboj z robnim vžigom). Zaradi tega mora biti vžigalna igla posebne oblike, bolj široka in topa. Prožilec naj bo postavljen na težo 1 kg.

Razumljivo, da te kroglice ne bomo uporabljali za zaščiteno divjad, razen za zalezovanje divjih golobov. Tudi za močnejšega potepuškega psa ta krogla ni »lovsko pravična«. Dobro nam bo pa služila pri uničevanju pernatih škodljivcev. Neznaten pok ne vznemirja okolice.

Neznaten pok je žal v korist tudi lovskim tatom, ki s tako puško mrharijo po mnogih lo-

višjih. Zastrelili so že nešteto srnjadi; je pa tudi specialno orožje za pobijanje fazanov ponoči. Brez pardona prijavite vsakega, ki s to puško šari izven strelišča. Povzroči lahko nesrečo ljudem in škodo divjadi. Skrbeti je, da je orožje strelskih organizacij, ki imajo mnogo takih pušk, varno shranjeno in se uporablja samo na strelišču. V lovišču sme uporabljati lastno MK puško samo lovec.

Lovcu dobro služi MK puška za poceni vadbo, da pridobi rutino za uporabo lovske risanice. Posebne ugodnosti pri nabavi MK športnih pušk imajo strelske organizacije; zato je priporočljivo, da se tudi lovci vključijo v strelsko organizacijo. Tako se bodo najceneje usposabljali za streljanje s kroglo.

Nega puške

Vinko Uršič

Lovna sezona je za nami. Naše orožje potrebuje temeljitega pregleda in čiščenja, ako naj ostane zanesljivo in doraslo preizkušnjam v lovopustu in sledeči lovni sezoni.

Mnogokrat je nega orožja za mnoge člane zelene bratovščine neprijetno delo, rekel bi deseta briga. Kako si naj sicer predstavljamo lovca s pravkar nabavljeno puško, s katero je lovil v dežju in prišel k naslednjemu lovu z rvavino v ceveh in zaklepu.

Morda bo kdo ugovarjal, da za obilen plen ni potrebna svetla puška, ampak spretnost lovca in dovolj divjadi. To je le delno res. Kajti le temeljita nega orožja je tisto, kar daje strelcu varnost, orožju zanesljivost, uporabnost in ohranja vrednost.

Namen mojih vrstic je, da dopolnim, kar je zapisanega v knjigi »Naš lov« drugič del str. 115. Takoj v začetku naj poudarim, da so nekdanje vrstice namenjene predvsem normalnemu orožju. Orožje iz specialnega nerjavečega materiala ali iz čistega jekla, dobljenega v metalurškem postopku z minimalno primesjo škodljivih primesi, potrebuje manj intenzivne nege. To pojasnilo nam posreduje izdelovalec orožja ali dober puškar tehnolog.

Najvažnejše pri negi orožja je pravilno in redno čiščenje, ki preprečuje izredno škodljivo in nevarno nabiranje rje na kovinskih delih orožja.

V ta namen si nabavimo k vsakemu orožju ustrezen pribor kvalitetne izdelave in sledečih delov:

- dvo ali večdelna kovinska šipka (one z leseno prevleko niso priporočljive, ker puščajo škodljive ostružke); boljše je kovino prevleči z polivinilno cevjo. Lesena palica je za šibrenice priporočljiva;
- ščetinasta ščetka za prvo čiščenje
- ščetinasta ščetka za olje (varčuje z oljem napram bombažni ščetki ali krpici)
- bombaževinasta ščetka za šibrenice
- svilena ščetka za risane cevi
- spiralist (polžast) nastavek, ki olajša čiščenje z volno ali krpami
- medeninasta ščetka za odstranitev svinčenega oprimka
- čopič in ščetka za čiščenje težko dosegljivih mest orožja
- izprane platnene krpe za šibrenice in svilena volna za risanice
- steklenica univerzalnega olja za orožje (n. pr. Balistol, ki je zelo ekonomičen in ima desinfektivno lastnost)

— ako ni dosegljivo univerzalno olje, moramo imeti alkalično in konzervirno olje (uporabo glej spodaj)

— olje za kopito (ako ni specialnega, je dobro laneno olje)

— mast za orožje za zaklepe z dodatkom 20 % MoS₂ (glej Lovec 5-6/59, stran 135)

— lesene priostrene palčice za čiščenje ozkih brazd.

V seznamu sem opustil razna čistilna sredstva, ki se redkeje rabijo, a so nekatera v nadaljnjem tekstu navedena. Med te spada jeklena ščetka, ki služi za enkratno čiščenje zelo zarjavele in drugače kosmate cevi in je prava uničevalka cevi. Že po kratki rabi nam izbrusi polituro cevi, zmanjša učinek strela, rja pa se hitreje oprime cevi. Sicer lahko poskušamo z jekleno ščetko iz zvrtkov jeklene žice, da cev ponovno spoliramo, vendar prvotne polirane površine, ne da bi cev menjala lastnosti, ne dosežemo več.

Ako nosimo čistilni pribor s sabo, ga imejmo v elastični zadrugi, da nam ne povzroča ropota.

Orožje moramo čistiti po vsaki uporabi, čeprav nismo streljali. Vedimo namreč, da povzroča rjo že temperaturna sprememba suhega zraka v sobi in vlažnega na prostem.

Očiščeno orožje shranjujemo v suhem prostoru. Cevi naj bodo odprte. Suh prostor ugotovimo po papirju, ki v takem prostoru šumi in poka, če ga mečkamo.

S ščetko ali mehko krpo odstranimo iz cevi saje smodnika. Z mehko krpo, bombaževinasto (svileno) ščetko ali tankim mehkim suhim papirjem cev posebno skrbno zbrišemo in naoljimo s pomočjo ščetinaste ščetke (olje Balistol).

Cevi, ki rade rjave, je potrebno po dveh dneh ponovno zbrisati in naoljiti.

Ako univerzalnega olja nimamo, uporabljamo alkalno olje, ki ga po dveh dneh izbrišemo in cevi nato namažemo s konzervirnim oljem. Zelo umazane puške očistimo predhodno s toplo vodo. Tej vodi lahko dodamo 5 % sode. Tako očistimo tudi zunanje dele orožja. Pri tem pazimo, da ne pride voda v mehanizem.

Ako opazimo v ceveh oprimke svinca (nabere se po mnogih streljih na glinaste golobe), ki ga opazimo po motni sivi barvi v polirani cevi, sku-

šajmo ta oprimek odstraniti z medeninasto ščetko. Pri tem ščetke ne vlečimo iz ustja cevi, da ga ne poškodujemo. To čiščenje gre mnogo bolje s kemičnimi sredstvi (Neu Purgitin ali Solvent).

Ce teh sredstev nimamo, si napravimo prav dobro topilno sredstvo sami:

V vsako cev vlijemo do nabojišča kuhan vroč kis, kateremu smo primešali nekaj kapljic salmijaka. To mešanico pustimo v ceveh nekaj minut. Cevi prijemljemo s krpami, da se ne opečemo. Ko se je tekočina v ceveh zeleno obarvala, jo odlijemo in cevi temeljito suho izbrišemo. Cevi so sedaj kakor nove, svetle in bleščeče. S tekočinami za notranje čiščenje cevi ne smemo onesnažiti zunanjih delov orožja. Ko je cev zopet v notranjosti suha, jo prav temeljito namažemo z oljem. Cev naj ima povsod enakomeren sloj maščobe. Puško, ki je zgubila lepo modro barvo in postala pegasta, lahko sami briniramo doma. V ta namen si nabavimo »Gan Blue« z navodilom.

Ako hočemo puško bolj konzervirati za daljši čas, namažemo temeljito osnaženo in oprano orožje z raztopino masti za orožje in nekega topila (ekstrakcijski bencin, bencol in podobno). S to redko mešanico namažemo cevi in vse kovinske dele orožja. Bencin shlapi, na kovinskih delih pa ostane tanka plast masti, ki dobro ščiti pred korozijo. Posebno trden sloj dobimo z mazivom »SHELL-ENSIS«, ki ga kupimo pri podjetju »Petrol«. Tako obravnavana puška, lahko leži tudi v vlažnem prostoru, ako jo zavijemo še v oljno platno.

V nadaljevanju očistimo z leseno konico vse zunanje dele in žlebove cevi, nabojišča, zaklepne kljuke in zatike. Le te namažemo z mastjo za orožje in jih rahlo naoljimo.

Pri mazanju mehanizmov, vžigalnih igel in sprožil, uporabljamo zelo zmerno lahko olje za orožje. Sprožilnike snažimo, a jih ne oljimo. Kaj pomeni neustrezno olje za mehanizem, ki ima strmo viskozno temperaturno lestvico, naj pove primer, ko je lovec streljal v pol minute po dveh lisicah, a je napravilo samo klep, klep.

Težko, ali drugače neustrezno olje ne uporabljamo za mazanje mehanizma, ker duši udarno silo igel in more povzročiti zapoznele in slepe užige, ki so lahko nevarni cevem. To se dogaja posebno v hladnem vremenu, ko škriplje pod nogami.

Negovati moramo tudi kovinske dele na kopišču in kopitu, ki jih nalahko naoljimo. Lesene dele napojimo z oljem za kopita ali lanenim oljem. Kopito mora imeti videz meglene namaščenosti, ki pa se mora dati zgladiti. Lakirana kopita ne oljimo. Če prevleka laka ne drži, je najbolje, da jo previdno ostržemo in nato kopito prepojimo z oljem. Koristno je dati od časa do časa orožje v pregled zanesljivemu puškarju — to se zelo izplača.

Umazane ščetke izperimo v čistem bencinu.

Pred vsakim pohodom v revir cevi šibrenic in risanic izbrišemo. To je potrebno, sicer se prvi zadetki razlikujejo od pristelbe zaradi dodatnih pritiskov maziva, ki gori. Pod gotovimi pogoji lahko ti nadpritiski povzročijo poškodbo orožja.

Gornje vrstice sem napisal predvsem mlajšim lovcem, ki naj pri prebiranju teh pomislijo, da bo negovano orožje služilo še poznejšim rodovom, v naših vrstah pa bo zmanjševalo zavist, večalo ugled in znatno prispevalo k svetlejšemu liku lovca in športnika-strelca.

Za omenjene kemikalije vprašajmo Lovsko združenje, zanesljivo pa jih dobimo v Nemčiji (Waffen—Frankonia—Würzburg)

Foto J. Mikec

Pozor na lovske tatove

Zopet se približuje čas, ko bo vsak vesten in pošten lovec začel zahajati v lovišče z namenom, da opazuje divjad, predvsem srnjake, ki bi prišli v tem letu v poštev za odstrel. Pri takih obhodih človek doživi marsikaj zanimivega, čestokrat pa se znajde tudi v nevarnosti. Zato je dobro, da so tvoji premiki počasni, skoraj neopazni, tihi in kratki. Ko sem si takole v mislih delal načrte za obhode, sem se spomnil na dogodek, ki sem ga doživel junija 1959, ko sem šel na srnjaka.

Lepega junijskega popoldneva sva z gospodarjem družine Radom odšla na obhod in čakanje v revir Zaplanine. Čakala sva vsak na svojem mestu. Proti mraku slišiva strele. Oba sva jih naštela pet. Šešla sva se in ugotavljala strele. V smeri Zaplanine, kjer je padel en strel, ni bil nobeden naših lovcev. Sel sem po dolini in gledal na obe strani, če bi opazil kje kak premik. Nič. Stemnilo se je. Pri tem obhodu sem našel za nekim robom travnik, ki ga prej še nisem videl. Odločil sem se, da grem naslednje jutro čakati srnjaka na ta travnik. Rada pa postavim na mojo poseko. Ko prideva na Vransko, sva en strel že ugotovila, ko je tovariš P. prinesel srnjaka. Za tri strele je povedal Silvo, ki je preizkušal karabin, le peti v Zaplanini je bil nedokazan in sumljiv.

Ker mi je Rado za drugi dan odpovedal sodelovanje, se nisem mogel odločiti, kam naj grem čakati. No, ob pol štirih zjutraj sem že sedel na poseki pod Kozico in čakal svita. Bilo je krasno jutro in vsak hip sem pričakoval, da se pokaže rdeča lisa. Ura je šla na pol peto in mislil sem se prestaviti na travnik, za katerega sem se odločil prejšnji dan. Nekaj me je vlelo tja in ves čas sem si nekako očital, zakaj nisem tam, zakaj ni Rado tu, itd. Nič, do petih počakam, potem pa grem. Po glavi so mi rojile misli in delal sem načrte, kako bi bilo, če bi prišel tod mimo divji lovec... skrit sem dobro, ne videl bi me... prišel bi od tod... 10 min. pred peto... počl... Počl ravno na travniku, kamor sem bil namenjen. Skočim pokonci. V naglici se zaletim in k sreči pritečem na kolovoz, ki vodi okrog hriba,

ter se v diru poženem proti travniku. (Mislim, da bi bil lahko državni prvak v teku čez ovire). Pridrvm na rob travnika, po katerem se je vlekla megla dimnega smodnika. Hitro vzamem daljnogled in opazujem okolico. Nič se ni zganilo.

Previdno se pomikam po kolovozu pod travnikom. Pred potokom je bil med grmovjem ozek trak travnika. Tu sem opazil v travi človeški sled. Najprej si ogledam nastrel na travniku, sem si mislil. Počasi in previdno se pomikam ob grmovju na travnik. Po nekaj korakih skoči iz grmovja v gozd zločinec. Ker me je oviralo grmovje, ki je raslo v travnik, nisem mogel takoj v gozd, sem zavpil »stoj«, zločinec pa v beg. Do roba sem tekkel za njim, na kar mi je zginil v goščavi. Na mestu, od koder je skočil, sem našel mrtvo srno ter puško petelinko kal. 20. Ob pogledu na ugaslo življenje, ob mislih na nebogljene mladičke, mi je stisnilo srce in preživel sem grozljive minute.

Zločinec je zbežal in stvar je ostala neodkrita, čeprav vem zanj in on ve, da ga poznam.

Ve tudi, da mu vest ne bo dala miru, če jo kaj ima.

Lovci smo poklicani, da gojimo divjad, da urejamo lovišče, itd. Ves trud, ki ga vlagamo, ga vlagamo za skupnost in vsi uspehi nas lovcev so koristi skupnosti. Zato mislim, je naša skupnost dolžna, da po svojih organizacijah skrbi za vzgojo ljudi, da bodo kulturni ljudje. Naša skupnost je poskrbela, da nikomur ni treba krasti ali takole pobijati zaradi pomanjkanja, temveč si vsakdo lahko na pošten način prisluži vsakdanji kruh. Na žalost pa mnogi še danes ne razumejo vloge lovstva v naši socialistični skupnosti in jim je divji lov še vedno ali romantika ali vsaj moralno strpna dejavnost. Naše množične organizacije bi morale zavzeti bolj pozitivno stališče do lovstva. Mnenja sem, da bo le množična vzgoja v tem pogledu, ki je hkrati vzgoja za razumevanje in varstvo narave sploh, dokončno odpravila take sramotne pojave.

F. Golavšek

O GRIVARJIH

A. S. Pirc

Poročilo lovskega tovariša J. G., da je v okolici Novega mesta opazoval nekaj dni po novem letu grivarje, me je napotilo, da napišem nekaj opazovanj, ki niso splošno znana. Menim pa, da je treba dobro poznati način življenja tega selivca, ki pri nas in severno od naših krajev gnezdi in preživi vse poletje v gozdovih in poljanah.

Lovsko slovstvo ugotavlja, da se zadržujejo posamezni golobi grivarji čez zimo v Srednji Evropi. Gre verjetno za izjeme, ker bi si radi prihranili naporno pot v Afriko in zato skušajo ostati tu. V predalpskem pogorju je takih primerov manj, medtem ko so v Dalmaciji in ob jadranskih obalah česti. Na skalovju in v gozdičkih vzdolž Jadrana prezimijo jate grivarjev, ker najdejo poleg ugodnega podnebja dovolj hrane. Grivar je, kakor vsi divji golobi, selivec, ki se v začetku marca vrača z juga. Takrat prihajajo manjše jate po pet do dvajset golobov, verjetno iz razloga, ker v zgodnji pomladi povsod primanjkuje hrane. Prva hrana povratnikov v naše kraje so popki detelje, regrata in drugih zgodnjih zeli, poleg gozdnega semenja, ki

ga najdejo v gozdovih iglavcev. Zato ima meso spomladi ustreljenih grivarjev okus po smoli. Pri nas golobov spomladi ne streljamo. Ptiča, ki se vrača po dolgi naporni poti v svojo domovino na gnezditve, pozdraviti s šibrami, je zločinsko početje. Spomladi tehta grivar komaj 30 dkg ali malenkost več. Parita se golob in golobica takoj po vrnitvi, ženitovanje pa se veselo nadaljuje vse do odhoda na jug.

Ko je golob dozorel, si poišče primerno rastišče blizu bodočega gnezda. Če je med jato, ki se tam okrog spreletava, za valitev godna golobica, se brez velikih ceremonij pridruži golobu. Ko se je to zgodilo, si samica ogleda kraj in oceni njegovo primernost za valjenje. Če ji ni všeč, odletita oba, sedaj že sparjena, dokler golobica ne najde primerne gnezdišča. Ker se ji jajca po rastiavi naglo razvijajo, ostane navadno v bližini. Od golobice je odvisno, ali bo več ali manj parov grivarjev valilo v nekem lovišču. Če se jih malo odloči za valitev v določenem kraju, jih bo malo valilo kljub živahnemu prometu na rastiščih, ker nadaljujejo pot proti severu.

Pogosto izraženo mnenje, da prihajajo golobi k nam že sparjeni, nima podlage, ker se golobica od jate loči šele, ko dozori za valitev, k čemur jo prisili naravni gon. Šele takrat jate razpadejo in življenje v parih se prične. Sparjeni golobi ne potujejo v jati. Dokaz o tem ni težko dobiti. Danes vabi na primer deset golobov, jutri komaj dva. Če ni bilo v jati za valitev godnih golobic, potuje vsa jata dalje. Gotovo je narava tako uredila, da bi se grivarji enakomerno porazdelili po kontinentu. Grivarji ne valijo vedno ob istem času, kakor na pr. vrane. Grivar valí 16 do 18 dni in prične navadno valiti konec marca ali v začetku aprila. Svojo mladino morajo stari krmiti do godnosti, kar traja pet do šest tednov. Večina godnikov zapusti gnezda sredi junija. Mladiče poznamo po puhu, ki jim ostane na glavi med perjem.

Naš lovski zakon dovoljuje odstrel golobov od 16. julija, medtem ko jih v zahodnih državah streljajo že od 1. julija. Naš termin je vsekakor pravilnejši, ker po 16. juliju ni več nevarnosti, da bi negodni mladiči poginili v gnezdu od lakote. V zahodnih deželah je dovoljen odstrel goloba-samca že spomladi. Lovci ga naskakujejo kakor velikega petelina, zato ga tudi imenujejo »petelina malega človeka«. Vsekakor pa je odstrel goloba v marcu, ko še golobi niso sparjeni, pravičnejši kot nekoliko pozneje, ko se mladina v gnezdih razvija.

Godna mladina se takoj združuje v jate, ki se postopoma pomikajo na jug. Jate mladičev ni težko spoznati celo iz večje razdalje, ker se živahno preletavajo in prekopicavajo v zraku. Tisti stari golobi, ki se junija in tudi julija pozno potepajo po gozdovih in njivah, še vale ali krmijo mladiče. Pozoren lovec jih kot hranitelje kmalu spozna in jih ne stre-

lja, čeprav je lovopust pri kraju. Če pa po nesreči takega goloba ustrelí, se po sirasti vsebini golše lahko prepriča, da gre za valečega ali krmečega ptiča, ker samo ta pripravlja v golši hrano za krmljenje naraščaja. Vrat in golšo takih golobov prepletajo modre nabrekle žilice. Jesenski golobi tehtajo 45 do 50 dkg, vendar pa redki nosijo tanko plast maščobe pod kožo.

Pri nas le redko slišimo, da bi grivarji škodovali kmetijstvu, nasprotno koristijo mu z uničevanjem poljskega mrčesa. V zahodnih deželah jih dolžijo, da pozobljejo srčke nekaterih kulturnih rastlin, zlasti deteljnih vrst. Če se v jeseni vračajo velike jate grivarjev s severa, se lahko pripeti, da v resnici povzročajo nekaj škode na kmetijskih pridelkih, zlasti pri grahu, leči in drugem sočivju. Spričo današnje racionalizacije kmetijstva, preorjenje strnišča takoj po žetvi, s čemer odpade golobom vajena zrnata hrana ter se lotijo drugih pridelkov, kolikor so zanje užitni. Grivarjev pa, ki so se izvalili pri nas, ne smemo dolžiti škodljivosti, ker se odmikajo proti jugu takoj, torej še preden so stročnice dozorele. S tem seveda napravijo prostor večjim jatam, ki se sele na jug. To se dogaja v drugi polovici julija in dalje tako, da odstrel ne more vplivati na stalež grivarjev. Zanimivo je, da je prva polovica julija navadno brez grivarjev. Domači so odleteli, severnjaki pa še niso prišli. Če so številčno močnejše jate škodljive, potem pada to v čas od sredine avgusta do konca oktobra.

Včasih slišimo, da odstrel grivarjev manjša stalež te lepe divjadi. Če pomislimo, da znaša v naših krajih odstrel le nekaj sto golobov letno, potem smo lahko mirni in prepričani, da s takim malenkostnim odstrelom ne moremo zmanjšati staleža spričo nešteti jat, ki pod jesen potujejo proti toplemu jugu.

UPLENIL SEM GA!

Janko Perat

Da! Letos sem ga uplenil. Čutim dolžnost povedati to novico vsem tistim, ki me poznajo — in teh ni malo — ki vedo koliko juter sem dočkal v planinah, v zaklonu iz ruševja, vsako pomlad, že več kot eno desetletje.

Končno ga vendarle imam, čeprav sem videl v vaših očeh drobec škodoželjnosti in zasmeha, ko ste mi predvčerajšnjim želeli »dober pogled« in ste z gotovostjo računali, da se bom vrnil praznih rok kot vsako pomlad že desetletje. Ušteli ste se! Imam ga. In tudi mesto sem mu že pripravil: tja gor na steno med gamsove roglje — le teh imam že mnogo — ga bom djal. Naj bodo skupaj, saj je skupno njih domovanje med ruševjem in macesni, med skalami in previsi in v mojih spominih tudi.

Od tam mi bo bajal čudovite zgodbe o lepota prvobitnega gorskega sveta, o vseh tistih nepopisnih doživetjih, ko sem zaman hodil za njim tja gor pod Jalovec, pod Mangart, Grintovec, Pelc, Bogatin, Vogel, Škrbino, Rdeči rob in še in še... vsako pomlad, sleherni maj zvesto in vztrajno, več kot deset let.

In zdaj ga imam! Vem, da ste nejeverno zmajali z glavami, ko sem vam vsako leto pripove-

doval kakšno zgodbo, ko sem se vračal med vas praznih rok in si mislili svoje. Vem, da mi niste verjeli, ko sem vam pravil, da mi ga je gori pod Jerebico speljala kokoška; da se je v Loški planini skríl med ruševje in obmolknil, ker se je v globeli oglasila velika uharica in da mi ga je na Morežu prepodil planinski orel, da sem moral v Razorju uteči pred snežnim metežem. Še celo tedaj, ko sem na Poreznu namesto njega priklical divjega lovca in ga tudi razorožil, bi mi kmalu ne verjeli!

Tudi tega mi niste verjeli, ko sem vam pravil, da sem ga zgrešil. Kako naj bi verjeli, ko vam je dobro znano, da moja risanica le redko zaman spregovori in da šibrenica prekopicne zajca v najhujšem diru ali fazana v polnem letu? Zato vam tudi nisem pravil, da ga dostikrat nisem hotel — nisem mogel streljati, ker sem bil preveč prevzet, preveč očaran nad lepoto prizora, ki se je nudil mojim očem. Mnogim bi se to zdelo nelovsko, zato sem raje molčal in komaj čakal naslednje pomladi, da se povrnem tja gor na zasnežena rastišča.

Letos pa sem ga prinesel!

Zgodaj, zelo zgodaj komaj da sva se z lovцем dobro namestila v zaklonu, se je oglasil. Celó pred taščico se je bil zbudil. Le kakšen komatar se je že tu pa tam oglašal.

Najprej sva slišala njegov sprelet in hitro potem se je oglasil spodaj pod nama, češ: »Tu sem, kdo se me upa!« Še nekajkrat je tako izzivalno zapihal, da se mu daleč naokrog ni upal nobeden oglasiti. Samo tam daleč na nasprotnem pobočju se je eden oglasil, toda ta se mu ni zdel nevaren, ker je pel že v drugem okolišu, zato je začel gruliti z nežnim, vabečim »gur, grr, gur, grr«. Nisva ga še videla in preveč je bilo še temno, da bi ga pričela vabiti bliže. Čakala sva. In potem, ko se je svet okrog naju znebil tiste medle, nejasne svetlobe, ki ni ne dan in ne noč, ko so stvari pričele dobivati tvorno obliko, sem se oglasil: Tiho in kolebljivo sem zapihal, kot kakšen zelenec, ki se hoče pokazati, pa se še ne upa. On me je slišal, kajti svareče, rezko in ostro je zapihal, kot bi hotel reči: »izgini, dokler je še čas in si zdrav!«, potem pa je brezskrbno zagrulil, češ: »kaj bi se vznemirjal zaradi enega smrkavca!« Nalašč je dolgo grulil, toda, ko je ponehal, sem mu takoj vrnil poziv: samozavestno in izzivalno, da ga je kar vrglo v zrak kot bi bil žoga in v zraku sem ga tudi zagledal, nizko doli pod mano, med malimi in nizkimi grmiči ruševja..

Zapihal je tako grozeče, da bi vsakemu, ki ni zmagovito prestal že najmanj nekaj desetih junaških mejdanov, zagnal strah v kosti, da bi obmolknil in se potuhnil. A jaz sem mu tako zasmehljivo odvrnil in zapihal, da ni mogel niti zapihati v odgovor, temveč je le zašumel z nizkim »šššššš« kot veter, kadar zaveje med skalami pred nevihto in že sem ga zagledal kako je tekel proti meni.

Bližal se je po tleh. Tekel je v cik caku od enega ruševnega grma do drugega in pri vsakem se je ustavil za drobec sekunde. Kljub njegovemu letu, ni pozabil na previdnost! Potem se je ustavil na jasi, streljaj pred menoj in oprezal za namišljenim pritepencem. Jaz pa sem tiho in negibno čakal. Niti dihati se nisem upal.

Nekaj časa je stal na mestu in samo njegova visoko dvignjena glavica je s sunkovitimi gibi izdajala, da je živ in na oprezu. Potem se mu je perje našopirilo, rep zaokrožil in peruti povesele, da so zaorale sneg: »Čuiššš, čo, ššš — kje pa si ti strahopetni bahač? Zdaj pokaži svojo korajžo!«

Toda »strahopetni bahač« je molčal, samo varovalko na puški je s palcem premaknil. Puške pa ni dvignil. Še je čakal in gledal, kako je ruševca pihal in skakal, zasmehoval in izzival. Potem je prenehal, ker so ga prevzela drugačna bolj nežna čustva, kajti sneg je nenadoma pordel od jutranje zarje, ki je rdeča kot plamen šinila prek neba. Vrat se mu je nabrekli in

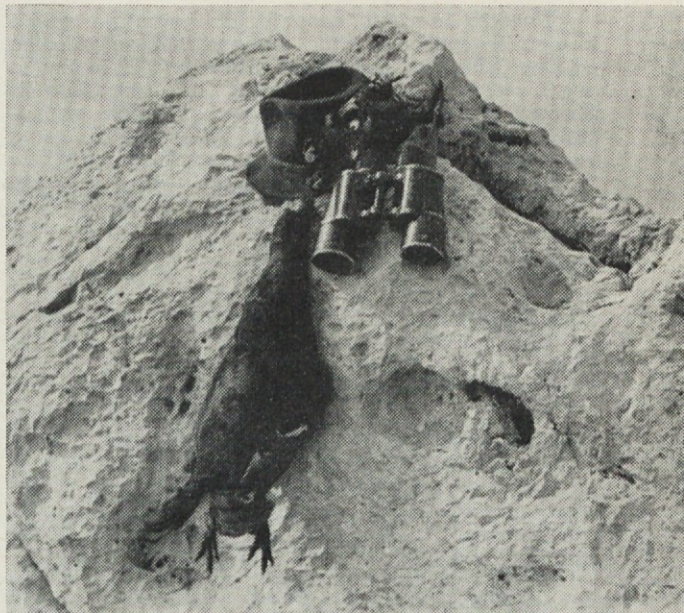

Foto. R. Marenčič

prišel je gruliti, obračati se in priklanjati, da bi se ga usmilila najbolj krepostna devička...

In res: kmalu sem jo zagledal — drobno in rjavo, kako je pristopicala iz ruševje gošče, se ustavila na parobku in opazovala svojega viteza. Ta jo je tudi opazil, še bolj je razširil rep, še niže povetil peruti in neprenehoma gruleč zavozil proti njej.

»Streljaj vendar!« me opomni šepet lovca, da se tudi on zaman muči z mano že nekaj let zaradi moje muhavosti.

Dvignil sem puško, pomeril v njega prav tedaj, ko je stal počevno od mene in zamižal z obema očesoma. Puška je pa vseeno počila... Slišal sem kako se je nekaj premetavalo v snegu in polagoma sem odprl oči. Videl sem, kako mu je zadnjič vztrepetaló vse njegovo telesce, da se mu je perje zalesketalo v svetlobi jutranje zore, nakar se je umiril in tudi perje se mu ni več svetilo...

Zakaj je včasih tako težko streljati?

Veš, dragi moj Svečan, tudi zaradi Tebe sem ga uplenil. Dolžan sem ti bil to, ko si me toliko juter zvesto in nesbično spremljal, kot najboljši prijatelj in lovec. Hvala Ti! Ta trofeja me bo poleg vseh drugih doživetih lepot spominjala tudi lepote tvojega lovskega tovarištva.

Obenem te prosim, da bi me spremljal tudi prihodnje in vse naslednje pomladi tja gor na rastišča med vrhovi, tedaj ko bodo tu v Gorici obrodile prve češnjé. Želim si še krivčke za na klobuk, preden mi srce opeša in odpovedo noge. Ti si bil potrpežljiv z mano. Tak bodi tudi v bodoče, ker se mi ne mudi. Veš, krivčke bom djál za moj lovski klobuk šele tedaj, ko bom lahko šel v hribe samo še v spominih.

Nekaj napatkov k lovu na ruševca

Prof. dr. Jože Rant

(Nadaljevanje in konec)

Navadno prileti ruševca na rastišče približno ob pol štirih zjutraj v aprilu in v začetku maja ali nekoliko kasneje, okrog četrte ure, ali pa celo kasneje. Konec maja pa že kmalu po tretji uri — torej nekako vzporedno z rastjo dneva. Vendar je v primeri z velikim petelinom vsaj za pol ure kasnejši. Kot sem že omenil, pa ob luninem svitu lahko poje že mnogo prej, menda ga zmoti lunin svit, da prične že okrog druge ure. Vendar nato proti jutru za čas utihne in prične ponovno peti, ko se dani.

Ruševca prileti na rastišče navadno z močnim šumom in se zdi, kot da bi kdo z močjo vrgel kamen. Nenadno ga imaš pred seboj na rastišču in njegov prilet te navadno prebudi iz dremavice. Ko prileti na snežišče, obstoji nekaj časa popolnoma mirno in z iztegnjenim vratom opazuje okolico. Šele ko se je prepričal, da je vse mirno in brez nevarnosti, začne peti. Ako se mu pa zdi kaj sumljivo, odleti, navadno ne daleč, ali pa vendar toliko vstran, da ti je ušel iz strelne razdalje. Zato je ravno ob času prileta nujno potrebno, da smo posebno mirni in tihi. Ne steguj vratu takoj, ko je priletel petelin na rastišče, da bi ga ocenil. Ne pripravljaj puške na strel, ker se v jutranjem svitu blešči politura puške, svetijo se tudi očala če jih nosiš, menda opazi celo blesk tvojih oči, ki ga spremljajo. Petelin hitro opazi vsako spremembo in vsak nenavaden premik v naravi in mu to že zadošča da postaja vsaj pozoren, če že ne odleti. Zato priporočam: ko prileti petelin na rastišče, raje skloni glavo, ali pa potisni klobuk na oči in ne premikaj puške — za to boš imel še dovolj časa. Šele ko prične peti, ko zmanjša pozornost — si ga lahko mirno ogledaš.

Najbolje oceniš petelina po petju in obnašanju in šele nato, če nam čas dopušča, da ga opazujemo pri dnevu. Zato je dobro imeti s seboj daljnogled. Star, zrel petelin je skoraj ves kovinsko črn, perje ima svetel blesk, tudi peruti so počrnele, medtem ko je mladič vsaj še po perutih rjav. Star petelin ima dolge krivce in ko miruje, izgleda rep dolg. Staremu petelinu se peti krivce pravkar krivi, ima pa že štiri dolge, dobro razprte široke krivce. Mladi, eno do dv leti stari petelini imajo le prvi ali komaj drugi krivec ukrivljen; oba sta kratka in ko mirujejo, je njihov rep veliko krajši kot pri starem petelinu. Takim mladim petelinom, ki so še rjavi in pri katerih sta eden do dva krivca komaj naznačena, pravijo »žnidarji«. Srednje star petelin ima tri krivce, četrti se pravkar krivi, ostalo perje je že skoraj popolnoma črno.

Petelina ocenjujemo tudi po petju. Jaz primerjam ruševca z mladim kmečkim fantom. Mlad ruševca se obnaša prav tako kot pravkar dorasel kmečki fantalin, ki je komaj iz pubertete, z rahlim puhom pod nosom in si le na koncu vasi upa boječe zavriskati in še to nekam pritajeno in na kratko. Starejši fantje na vasi z že priborjeno pravico, da smejo zvečer sredi vasi katero reči, zapeti, imajo tudi pravico kdaj pa kdaj korajžno zavriskati. Te bi primerjal s srednje stari petelinom, ki jih je na rastišču največ, kjer mladi petelini stojijo ob strani opazujoč petje in borbo starejših in si le sem ter tja upajo na kratko zapihati. Močni, stari petelini, »gospodarji rastišča in okoliša«, pa v svoji prešernosti ne dopuščajo, da bi tudi mladi zadostili ljubezenskim nagonom. Ker pa velja tudi tu pravilo, da vsega en sam ne more požreti in tudi en sam ne zadostiti vsem nagonom, se le kateremu

mladih posreči, da pride na svoj račun. Hrabrejši, brezobzirnejši, oni z daljšimi kremplji in močnejšim kljunom seveda obvlada teren in je tudi gospodar svojega harema.

Ko je petelin priletel na rastišče in se prepričal, da je vse mirno, po nekaj minutah skoči od tal in zapiha: ču-šuiii. Iz tega ču-šuii-ja lahko sklepamo, kakšen je petelin, mlad, srednje star ali star. Mlad petelin zapiha na kratko, glas mu je višji in nekoliko pritajen. Srednje star petelin ima močan glas, ču-šuiii se ponavlja in je šuiii zategnjen. Pri starem petelinu pa se pogosto ču ne sliši ali le slabo, naglašen pa je »šuiii« in ta »šuiii« ponovi večkrat drugega za drugim. Pri tem se mu glas včasih trese. Če ta glas oponašamo, moramo ustnico nekoliko potisniti naprej, pritisniti tako, da nastane majhna okrogla odprtina, jezik nekoliko žlebasto ukriviti, pri tem pa potiskati zrak skozi usta. Da dobimo glas ču, pritisnemo pri tem jezik nekoliko naprej. Da pa dobimo glas šuiii, potisnemo med pihanjem jezik nekoliko nazaj pa tudi vse ustno dno, nakar nekoliko dvignemo ustno dno in z močnejšim zračnim tokom naredimo glas šuiii. Če oponašamo mladega petelina, naj bo izdih zraka šuiii kratek, više intoniran ču-šuiii. Pri oponašanju starega petelina šuiii potegnemo, da je dolg in ga nepretrgoma večkrat ponavljamo ter pri tem glas nekoliko tresemo. Zato priporočam, da se vsak lovec na ruševca dobro spozna z njegovim petjem, da ga bo znal dobro oponašati. Za to naj uporabi čas čakanja v naravi, preden pride do strela, da mu njegovo petje pride dobro v ušesa in da si zapomni vse variante. Doma ali v lovski koči pa naj vadi v družbi drugih lovcev, ki so v tem že izvežbam, in naj popravlja svoje napake. Iz petelinovega petja spoznamo ali imamo pred seboj korajžnega starega petelina, ki ga je vredno upleniti ali pa le mladiča. Če bi namreč klical mladega petelina »žnidarja« z glasom starega — ne bomo dobili na muho nobenega. Če bi imeli pred seboj že odraslega srednje starega petelina ali pa tudi starega, potrebnega za odstrel, svetujemo, da ga kličite vedno na kratko, tako kot poje mlad petelin, da ga s tem privablja, ker bo petelin mislil, da ga draži oziroma kliče na korajžo mladenič. V tem primeru vam bo že po nekaj klicih priletel pred zaklon. Doživljam sem, da mi je sedel na zaklon ali dva, tri metre pred njega, da ga zaradi premajhne razdalje nisem mogel streljati. Enkrat sem celo doživel, da je stekel star petelin skozi zaklon mimo mojih nog. Čutil sem njegovo hojo in si lahko mislite, da si nisem v tem položaju upal niti dihati. Zato raje oponašajte mladega petelina kot starejšega. Prav star petelin, gospodar rastišča, pa bo priletel na vsako pihanje. Ta korajža je v začetku paritve zelo velika, vendar sčasoma popušča, kot vse na svetu. Ko smo bili mladi, smo tudi mislili, da moramo vse podreti, ko pa pridejo leta, pade vse v pozabljenje. Moj dober lovski znanec in prijatelj Matevž iz Kokre, ki je v visoki starosti pred kratkim umrl, mi je ob neki taki priliki rekel in me tolažil: »Veš, doktor, grehov šeste božje zapovedi se ni treba izpovedovati — ker sami minejo.« Naj bodo te besede ob tej priložnosti spomin na dragega pokojnega Matevža.

Ruševca pa le ne piha, ampak tudi gruli, kar bi lahko primerjali z golobjim gruljenjem. Pri tem se našopirjen vozi po rastišču in lovci pravijo temu »da vozi kočijo«. Vse perje mu je našopirjeno, vrat napihnen, peruti na pol odprte in povešene, rep

pa košato razpet kot pri pavu in kaže v vsej veličini krivce, pod repom se mu blišči belo podrepje, nad očesi pa mu rdijo škrlatno rdeče rože. Na ženitovanje se je torej skrbno pripravil, nadel si je res najboljšo svatovsko obleko. Med gruljenjem piha svoj ču-šuuu, pri tem odletuje za nekaj decimetrov v zrak in na ta način dvori svojim putkam. Med gruljenjem včasih tudi malce zacvili, oziroma odaja nekake grgrajoče glasove in lovci pravijo temu, da »se spakuje«. Gruljenje oponašati je zelo težko, pa je tudi brez večjega pomena, ker prileti petelin samo na pihanje ali pa na klic kure.

Ruševčeva kura gaka podobno kot kura velikega petelina, samo, da je njen glas višji. Oponašamo ga tako, da pri na pol odprtih ustih rahlo pihamo skozi nos, pri tem pa narahlo in v presledkih s prsti stiskamo nosnice, da dobimo glas: aaaa, kateremu dodamo malo višji o, ki pa bodi komaj slišen in se naj končuje v gh. G in h naj se komaj razlikujeta med seboj. Medtem ko kura velikega petelina pričinja z nižjim glasom in je začetnik o ter končuje ravno tako z na pol mešanim gh, ponavlja ruševka te glasove v serijah in presledkih aogh, aogh, aogh. Na kuro kličemo posebno tedaj, če je petelin predaleč ali celo tako daleč, da komaj slišimo pihanje. Ob pričetku paritve bo le redkokdaj potrebno oponašati kuro, ker so takrat petelini že zbrani na rastišču in so še spočito bojeviti. Proti koncu petja pa so že razkropljeni in iščejo še neoplojene kure. Tedaj bomo že primorani oponašati kuro, da prikličemo še kakega vročekrvneža, ki se še ni, kot pravijo »izpel«.

Pred nekaj leti sem imel »pod Špičko« v Zadnji Trenti naenkrat sedem petelinov in dve kuri na rastišču. Zanimivo je bilo to, da sta se kuri iz ljubosumnosti s kljuni prav dobro obdelovali, okoli njiju pa je v vsej svoji prešernosti pel levi petelin. Vsekakor ljubek prizor iz narave in zanimiv za lovca.

Na klic ne pride vedno star petelin, temveč tudi mladiči ali ti vsaj v bližino rastišča. Zato se ne smemo s strelom prenagli, temveč si moramo predhodno dobro ogledati petelina. Torej veljaj ponoven opomin: ne streljaj, dokler je še mračno, pa tudi ne predaleč ter dobro oceni razdaljo. Za oceno petelina imamo časa dovolj! Dogodilo se mi je, da je bilo na rastišču pet petelinov, ki so peli kot kanarčki, se lovili in pretepali, vendar niti eden v srelni daljavi. Šele na oponašanje kure se je le eden od njih ojunačil in prišel na strel. Strel je padel, razočaran sem pobral petelina, da sem ga z vso jezo vrgel proč. Kriv sem bil sam, ker nisem spoznal, da je mladič. Preden torej streljamo, pogledjmo, kakšno žival imamo pred seboj, da ne bo razočaranja in škode. Zato skušajmo streljati vedno onega petelina na rastišču, ki je najstarejši, najbojevitejši pretepač, kajti tak petelin prepodi vse mlajše in tako ostane nekaj kur neoplojenih — to pa zmanjšuje prirastek pomladka.

Petelini so pri petju zelo bojeviti, srčni in se ne pretepejo samo s kremplji, temveč se pogosto spoprimejo za podbradek in vrat ter izidejo iz boja okrvljeni in oguljeni. Doživel sem nekoč na Krstnici, da sem med petelinjim bojem ustrelil enega pretepača, ki se je v smrtnem boju valil v kotanjo. Na moje veliko razočaranje se je po strelu drug zdrav petelin kot jastreb vrgel na smrtno ranjenega rivala in ga obdeloval s kljunom. Ta nelojalna bojevitost se mi je tako zagabila, da bi najraje še njega poslal v večna lovišča, pa sem mu v hipu odpustil. Kaj hočete: ljubezen in nevoščljivost sta pač dve hudi stvari.

Ako pa petelinov ni več na rastišče in pojejo le še v večjih razdaljah ter ne reagirajo kaj več na naše klice, tedaj je dobro, da poskušamo ruševca zalesti ali pa nam pride v pomoč dober flobert.

Foto Z. Vidič

Zalaz petelina je zelo težaven in zelo tvegan podvig, to pa zato, ker je petelin zelo previden. Meni je uspelo le enkrat na Zaplati zalesti sarega petelina. Pri tem sem ga neprestano klical in ga motil posebno s klicem na kuro, da sem ga pridrževal na mestu. V takih primerih je najboljšo sredstvo flobert, s katerim je strel vsaj na 100 m siguran. Moraš pa ruševca dobro pomeriti, ker ga je v telesu zelo malo. Podobno je z zalazom v poznem jutru, ko se ruševci presele na drevje, navadno na stare posamezno stoječe macesne, kjer nadaljujejo s petjem. V tem položaju ga je težko zalesti, ker je na drevesu in vidi pod seboj vso okolico. Samo dober strel iz flobertovke je lahko uspešen.

Vprašajmo se še, iz kake daljave še lahko prikličemo petelina? To je različno! Ob času glavne paritve ga je potrebno klicati, če je od nas oddaljen približno 100 m. Pogosto ga bomo imeli bliže in bo, ko poje v polnem razmahu, kmalu reagiral na naš klic, seveda če ga bomo pravilno klicali. Že dvakrat se mi je posrečilo priklicati petelina, ki je bil oddaljen najmanj 500 m, če ne več in sicer enkrat pod Velikim Ozebnikom v zadnji Trenti in enkrat nad Suhadolnikom v Kočni. Bila sta daleč, da sem ju komaj slišal, pa sta oba priletela na deset korakov.

Ko smo si petelina dobro ogledali, ko dobro vidimo na puški muho in če je petelin v primerni razdalji, tedaj mirno pritisnemo puško k licu, čakamo na ugoden petelinov položaj in — oddamo dober strel. Če je razdalja primerna in strel dobro oddan, obleži petelin navadno v ognju. Zelo pogosto pa se dogaja, da je petelin smrtno zadet, da pa se med frfotanjem po snežišču vali v dolino. V takem primeru je umestno, da skoči lovec takoj za njim in da ga, če le mogoče ujame, ker se kaj rado dogodi, da se na pol živ ruševce zarije v rušje in je zgubljen. Med rušjem iskati ranjenega petelina je zelo problematično. V dveh primerih sem ga imel priložnost najti s psom ptičarjem. Če vidimo, da je petelin v ognju obležal, in če so v okolici še petelini, ostanemo lahko v zaklonu in jih pričnemo ponovno dražiti s klicanjem. Pojavili se bodo kmalu na rastišču, kjer jih bomo lahko opazovali in študirali njihov petje. Tudi v primeru, ko smo petelina zgrešili, ostanimo mirno v zaklonu in pričnemo po-

novno klicati na petelina ali pa oponašati kuro. Strela se namreč petelin ne ustraši, ker misli, da je to blisk in grom, na katerega je v svojem planinskem okolju navajen. Počakaj torej v zaklonu in kliči dalje. Iz previdnosti pa je dobro spraviti petelina, ki je obležal v ognju, v zaklon, ker se je dogajalo, da je ustreljenega petelina lovcu pred nosom odnesel orel. Torej je tudi na rastišču bolje »drži ga, kot lovi ga«.

Kaj pa potem, ko je ruševca obležal mrtev na rastišču? Prepričan sem, da je bil še vsak lovec po tem dogodku, posebno pri prvem petelinu, silno vznemirjen, vesel in srečen. Jaz prav od srca vsakemu lovcu privoščim tovrstne občutke. Zelena vejica rušja petelinu v kljun in ena za klobuk — pa hajd v dolino! Nekaj pa je nam lovem v krvi, mislim vsakemu lovcu, da je napočil zanj najsrečnejši čas, ko je najbolj ponosen in misli, da ga gleda ves svet, ko nosi po mestu v rokah ruševca, ko ne najde domov po najbližji ulici, ampak gre daleč naokrog in se pokrepča v marsikaterem gostišču samo zato, da ljudje vidijo njegov lovski blagor, da mu čestitajo — lovski tovariši pa zavidajo.

Ko smo pa lovsko strast utešili, nam še nešteto krat obstane pogled v nagačeni ptici, ki nam druguje v delovni sobi. Ob njej se pogosto vrste nepozabne slike iz mladostnih dni, ena lepša in mikavnejša od druge in končno zatakneš za klobuk še ruševčeve krivce. S časom pa tudi to premine in na stara leta ostanejo samo še skromni spomini. Vsakemu lovcu od srca želim pri lovu na ruševca lepih lovskih in planinskih užitkov, ki mu naj v spominu ostanejo vse življenje.

Ko so šli gorenjski fantje na nabor, so si zaticali za klobuk petelinove krivce v znak mladosti, korajže in mladeniške prešernosti. Nema lokrat so se na klic »auf biks, krivce dol« zabliskali noži ali pa so se lomile ograje in marsikak mladenič je odnesel iz teh mladeniških podvigov krvavo butico. Tudi so skrivali fantje v petelinove krivce ostre kline britev, da se je oni, ki mu jih je hotel iztrgati, pri tem krepko porezal. Neredko so se odigravali zaradi mladeniške prešernosti pod okni deklet krvavi obračuni, vse to pa v znamenju krivcev za klobukom in ob živem spominu petelinjega boja na rastiščih.

MEDVEDEK MATJAŽ

Lado Andrejev, iz slovaščine prevedel Lojze Fink

(nadaljevanje in konec)

Kakor da bi neznana sila vrgla Matjaža iz ujetništva, oziral se je, upiral oči na visoke gore, ki so se dvigale naokrog in počasi, nogo na nogo, tacal in tacal, ven z dvorišča, ven iz vasi, stran, naravnost v gore. A Taro, spet vesel in nasmejan, je poskakoval ob njem, mahljal z repom in veselo bevska. Ko sta prišla do prvih jelk, ki so stale kot na straži na robu gozda, se je zapela Matjaževa veriga na močni pokvečeni veji. Kakor da bi hotela prva drevesa na robu gozda — nalašč zgrabititi za verigo in mu pošepetati: ne smeš v naša svetišča s tem znamenjem suženjstva. Kajti naš svet je svet svobode in samo svobodno bitje se lahko vrne vanj.

Napel je Matjaž verigo, kakor da je razumel skrivne besede dreves stražarjev — in veriga je ostala tam z ovratnico vred, zapeta na rogovili podrttega drevesa.

Stopila sta, zašla in goščava ju je pogoltnila.

Niti stegnili se še ni, pa več nista bila daleč od griča Pavelcova. Taro se je včasih zaustavljal, oziral se je, kakor da bi se hotel vrniti in spet počasi stopal za medvedom, kakor da bi tehtal, ali naj se vrne ali še stopi za njim. Ko pa se je tudi Matjaž zaustavil in se ozrl za njim s prijateljskim pogledom, se je Taro znova zapodil in mu sledil. Tako sta prispela že na vrh Pavelcova. Naokrog še nedotaknjeni gozdovi, neprodarno grmovje, polno malin in drugega bodljikavega rastlinja. Tu pa tam se je vzpenjala siva razklana kleč izmed drevja proti nebu.

Matjaž je povohal vsako skalo in jo ogledal. Iskal si je ugodno zatočišče, kjer bi se lahko vgnездil pred vremensko nepriliko. Zdaj se je zaustavil ob razpoki ne velike kleči, ki je bila poraščena z gostim mahom, kopinjem in borovnicami. To je bila suha in plitva luknja od južne strani, v njej mnogo suhega listja od minule jeseni. Tja ga je bil nanesel veter z bližnjih dreves. Matjaž je prevohal okolice, se splazil v režo in si listje zvlekel skupaj. Taro je samo pri vходу stal, pogledoval Matjaža, kaj počenja, strigel je z ušesi in se delal kakor da bi se čudil. Ko pa se je Matjaž po listju leno zavalil, je

Taro veselo skočil k njemu in začel noreti okrog njega. Vlekel ga je za uho, prijateljsko zabevska in odskakoval stran od njega. Matjaž pa ni imel več veselja za norčije. Bil je že odrasel medved, trpljenje pa, ki ga je prestal, se je zajedlo vanj kot hladna stara leta. Zato je samo glavo položil na šape, priprl oči in ni kazal nobenega veselja za zabavo. Naenkrat pa je postal Taro nekako žalosten. Zlezal je iz luknje, se oziral naokrog pa spet na Matjaža, potem je sedel in tam dolgo čakal. Ko pa je videl, da Matjaž že spi in ne mara zanj, se je povzpел na skalo in dolgo gledal v ono smer, kjer je približno ležala njegova vas. Z napetimi očmi je hotel pronikniti skozi večerni mrak, strigel je z ušesi, da bi ujel lajanje poznanih tovarišev iz njegove vasi. Povsod je bilo tiho in vas je bila za gozdovi, ni je mogel videti. Pritajeno je zastokal, skočil s skale in vohaje svoje lastne stopinje, se je začel spuščati z vrha domov k svojemu gospodarju.

Od takrat Taro ni imel miru. Klatil se je sem in tja po tujih srenjah, plezal preko vrha, ogledoval stopinje medveda Matjaža, kakor da ne bi bil gledal njega, ampak tistega mladega Matjažka, ki je bil vesel, razposajen in večno mlad. Pogosto se je dogajalo, da sta se srečala in tedaj je Taro obstal, zamahal z repom in čakal. Matjaž je prišel k njemu, ga ovohal in otrl obenj svojo kuštravo glavo. Potem sta dolgo blodila skupaj po gozdovih drug poleg drugega. Na teh potepanjih je iskal Taro svojo izgubljeno mladost, ki se ne bo več nikoli povrnila. Matjaž pa je spet iskal ono skrito pot povratka k svoji materi divji zveri, ker ni še znal živeti v divji prirodi. Človeške roke so ga odgojile, vzeli so ga gozdu in on je moral zdaj iskati pot življenja v njej. V tem premišljevanju je bil tako zavzet, da je popolnoma pozabil na svojo preteklost. Pozabil je na to, da je še nedavno bil poslušen stvor, ki je služil človeku, samo to je vedel, da je človek tiranski sovražnik, katerega ne mara. Tudi na to je pozabil, da sta nekoč s Tarom mladostno norela. Iz teh preživelih dni se je spominjal le toliko, da je ob prvem srečanju s Tarom videl v njem svojega

dobrega prijatelja in zadovoljnega se je počutil, kadar sta bila skupaj.

Matjaževa življenjska pot pa je bila tudi drugačna kot Tarova. Neusmiljena narava je zahtevala od njega divjo naravo njegovih prednikov. Divjo naravo, ki ne sme poznati zaupljivosti, zvestobe in hvaležnosti, ampak samo brezobzirni boj za samega sebe.

Taro pa, udomačeni prijatelj človeka, kateremu so bili predniki nekoč tudi divje živali, živi danes brezskrbno, ker zanjo skrbi gospodar. V tej brezskrbnosti pa lahko misli tudi na razgrajanje. V tej brezbrzičnosti za vsakdanjo hrano je uspel preišljati v svojih pasjih možganih in v tem preišljevanju se je izoblikoval v njem čut zvestobe in vdanosti.

Ko sta se s Tarom spet razšla, je Matjaž, mučen od neznosnega gladu, taval po grmičevju in obiral maline. Toda nikakor ni mogel utešiti gladu. Naj si je še tako prizadeval, da bi se nasitil z malinmi in drugim plodovi, vedno mu je krulilo v želodcu in kar naprej mu je prihajal v nos duh po dobrem kosu mesa.

Kakor se je starala jesen, tako se je staralo tudi grmičje in malin je bilo vedno manj in manj. Matjaž je prihajal iz svoje luknje s skrčenim trebuhom, mršav in lahek kot veter. Švigal je z očmi, se oziral na vse strani, kaj bi se splačalo stisniti med zobe. Sedaj je že pogosteje zahajal v nižje gozdove, ki so obdajali mogočni Pelcov. Na nekem takem potepu je srečal mladega, približno tri tedne starega zajčka, ki je ležal na robu jase v gostem robidovju. Ubožček ni še znal bežati kot njegova mati, ki mu je tam pripravila ležišče, ko so se ji negodni mladiči raztepli po travnikih. Pa tudi poskušal ni bežati, samo ležal je, prilepjen ob zemljo, oči pa je pripil. Mogoče si je mislil, da se njega ne vidi, če tudi on nikogar ne vidi. Sestradani Matjaž pa mu res ni prizanesel. Skočil je nanj in zajček je komaj utegnil zacviliti — in ni ga bilo več. Tako potešen se je spustil Matjaž navzdol po gozdu pit vodo, ki je v globoki kotanji, na gosto obraščeni z bukovim gozdom, z veliko močjo vrela iz zemlje.

Ko se je tako nekoliko sit približeval studenčku, je zaslišal prasketanje suhih vej in kotaljenje skal z drugega brega kotanje. Potuhnil se je in čakal. Kmalu je zagledal lepo srno, ki se je bližala k vodi, oziraje se plaho okoli sebe. Pri vodi je obstala, prisluhnila in se še ozrla, potem pa zabdla gobček v vodo in jo željno srkala. Sestradani Matjaž pa se je začel plaziti proti njej. Nikoli še ni okusil srnine, slutil pa je, da ima verjetno dobro meso. Zemlja se je podajala pod njegovimi šapami, bil pa je še precej daleč, ko je srna dvignila glavo in zdirjala proti vrhu, kot da bi jo izstrelil.

Matjaž se je pognal za njo, toda srna je zelo hitro skakala in mu kmalu zginila izpred oči. Leno

se je vrnil k vodi, se nasrebal do sitega in se po lastnih stopinjah nameril k svoji luknji.

Matjažev prvi plen, neznaten zajček, je prebudil v njem speče sile, ki ženejo njegove divje tovariše po gozdovih in ki jim pomagajo pleniti hrano, kadar je treba, tudi v trdem boju. Te sile pa so njemu krotitelji izbili iz glave. Zdaj pa je Matjaž že postajal divja zver.

Zlezel je v luknjo, legel in zaspal. Mogoče mu je okus po zajčji krvi, ki mu je ostala med zobmi, vzbudil lepe pa tudi strašne sanje. Sanje, ki so mogle biti pred tisoč leti resničnost, ko so jo doživljali njegovi predniki, veliki in strašni medvedje v pragozdovih te zemlje.

V sanjah je videl Matjaž ogromno skalo, poleg nje se je valila s strašnim bobnenjem divja gorska reka. Naokrog zelenkasta poltema od sence visokih dreves; njihov vršič se končujejo nekje v oblakih. Pod drevesi je vse prekrizano z drobnimi grmiči, v katerih gnezdiyo veliki in mali ščebetajoči ptički.

Matjaž se vzpenja na skale in se od tam ozira na vse strani. Sonce zahaja, v ognjeni zarji migljajo krošnje velikanskih dreves, tam spodaj pa se peni razbesnela reka, padajoča v globino.

V steni skale je bila globoka razpoka, v njej je živel velika divja mačka. Matjaž jo gre obiskat. Vhod v luknjo je zelo ozek zato Matjaž odvali razklano skalo in si tako prebije pot. Mačka se jezi, piha in se dere, zobe in šape steguje proti njemu, Matjaž pa se spušča globlje in globlje in končno prežene mačko od tam.

Luknja mu je všeč. Dostop k njej ni ravno lahak. Precej se mora oprijemati s kremplji po razah, da bi se ne skotalil dol. V luknji pa je suho in toplo, divja mačka jo je mehko postlala in on bo tam udobno živetaril.

Sanje so se predle dalje. Odpravlja se na lov. V nižinah pragozda je prostrano močvirje; tja zahajajo v letnih nočeh črede merjascev, rijejo po črnem blatu in se valjajo v njem, da bi se ohladile.

Matjaž si najde v močvirju suho mesto na podrtih drevesih in čaka. Merjasci pridejo z bučnim kruljenjem in čofotanjem že do njega. Matjaž zarjove in podre eno prase s svojo težko šapo. Prase samo rigne in se zvali po tleh. Razjarjeni merjasci pa se zapodijo vanj, ga napadejo z ostrimi čekani in mu parajo po koži s čekani velike rane. Matjaž rjove, da se gora stresa in mlati s šapami na vse strani. Kar dobi en merjasec po glavi, zakruli, klecne na prednje noge in rine rilec v zemljo. Takoj pa se spet dvigne in se znova zažene v Matjaža. Matjaž krvavi iz premnogih ran in čuti, da je v tem boju slabši. Zato še enkrat zarjove, udari po prašičih, enemu zasadi zobe v vrat in se z mogočnim odskokom prilepi na obsežnem drevesnem štoru, na katerega se je nato povzpel. Tam počiva in si liže rane. Merjasci poželjivo krulijo okrog štora, ga pogledujejo in rijejo po grčastih koreninah. Matjaž se jezi, ježi dlako in rjove. Tako traja to globoko v noč. Tedaj so merjasci glasno zakrehali, zašklepetali s čekani in izginili v goščavi, ker se je v daljavi zaslišalo zateglo zavijanje volkov.

Spustil se je z drevesa, zgrabil ubito prase in se mirno vračal v svoj brlog.

Po teh mučnih sanjah se je Matjaž prebudil; pa ne kot človeku pokoren smešen stvor, pač pa kot pravi potomec svojega prednika, ki je njegove sanje v resnici kje doživljal. To je bil on, njegov praoc, ki je junaško lovil merjascje in se boril s krdelom volkov.

Vstal je Matjaž, zašel v prebujajočo se zoro, zdaj že kot divji in roparski sin svojih prastaršev. Od tistih časov je bila navadna požrtija, kadar je

prišel k njemu Taro, kajti v luknji se je našlo dovolj dobrih kosti in sem pa tja tudi kos mesa.

Cez leta so se vrnilo fantje z vojne domov. Toda koliko se jih je vrnilo? Od štiridesetih drvarjev se jih je vrnilo pet zdravih in štirje invalidi. Drugi drvarji so ostali tam, v daljnem svetu in nikoli se več ne bodo vrnilo.

Mišo Strmen se je vrnil zdrav, samo malo grab in postaran. Na dvorišču ga je pozdravil Taro z neprijaznim lajanjem in dolgo se je moral z njim razpoznavati, da se je Taro domislil, da je to njegov gospodar v pobledeh in umazanih vojaških cunjah.

Cez nekaj časa pa se je zdelo, kot da bi iz Harmanške doline nihče ne manjkalo. Spet so hodili preko nje v opankah in bluzah, odpravljali so se v gozdove kot nekoč.

Po vasi se je govorilo, da je tja prišla nekoč ciganka z medvedom, ki ji je ušel. Govorilo se je, da je bil to ravno tisti medved, ki ga je bil Strmen prinesel z gore kot mladiča. Sedaj pa je baje izginila jeseni ovca s paše, lani baje velika telica, nihče pa ne ve, kdo in kje mesari.

Medtem ko se je tako razpravljalo, je Matjaž mirno spal svoje zimsko spanje naprej v toplem brlogu, ki ga je bil pred nedavnim odkril na Pavelcovu. Na ovco je že pozabil, ki se je v jeseni oddelila od svoje črede in mu prišla naproti v neki megleni noči. Razume se, da se ji ni umaknil, pač pa si jo je odnesel domov in se nasitil z njenim mesom, kakor se to jeseni spodobi.

Teže je bilo za Tara. Ljudje med vojno niso imeli kaj jesti, zato so morali tudi psi gladovati z njimi. Taro je bil mršav in izstradan, se je potepal po vsej srenji, išoč košček hrane.

Nikjer ni našel nič. Vaški psi so preiskali vse že pred njim in če so našli kje kakšno kost, so jo tudi takoj pospravili. Zato je odšel za Matjažem, da si poišče kaj v njegovi luknji. Toda Matjaža ni našel. Njegova luknja na Pavelcovu je bila prazna, stopinje je zapadel visok sneg in moral se je vrniti neutrušen.

Spodaj v znožju je zasledil človeške stopinje, okrog njih pa razmetane kose mesa. Ni vedel, da je to s strihnikom zastrupljeno meso, ki ga na-

stavljajo lovci, da bi se zastrupile lisice in da bi se tako zlahka dokopali do dragocenih lisičjih kožuhov. Požrl je meso in kakor okrepcan in bolj in bolj vesel stekel domov. Toda ni bežal daleč. Na robu vasi je padel in se v strašnih krčih metal po zemlji. Še enkrat se je zbral in pritekkel na mostovž pred dvorišče svojega gospodarja in tam skončal. Ko pa je Mišo Strmen prišel iz hiše, je našel tam svojega dobrega Tara iztegnjenega in z krvjo podplutimi očmi. Obnemel je nad smrtjo svojega dobrega Tara, zavil ga je v rjuho in ga odšel pokopat na rob gozda, onega gozda, po katerem se je Taro tako pogosto potepal.

Tudi on je bil žrtev vojne, njenega morilnega glada.

Strmen je izkopal jamo v zmrznjeno zemljo, zapihljal je vetrič in z ivjem obdane veje so zamolklo drgnile druga ob drugo. Tako so se poslovili od dobrega Tara.

Ko so se poleti drvarji pojavili v podznožju gora, je Matjaž zastoj pričakoval razposajenega Tara, zaman ga je videval in vohal v ozračju. Spet se mu je zahotelo sprehoditi z njim po tihih sencah pogorja.

Drvarji so spet podirali gozd, ukali in vpili. Matjaža je to vznemirjalo; počakal pa je še do noči in pod njenim temnim plaščem se je odpravil k Taru na obisk. Previdno se je spuščal po gozdovih navzdol, naravnost k vasi Harmačanov, k Strmenovemu domu. In tiho je zlezal na dvorišče. Tam pa sam prevrnjena in razbita Tarova koliba in niti stopinje ni bilo pa tudi daha ne po dobrem Taru.

Povesil je glavo in tiho, kakor je prišel, se je odkradel z dvoršča. Ni pa se vrnil na Pelcov. Od tu je odšel v smeri proti Rudogorju in nikjer niso ljudje več slišali o njem.

Danes je morda že stari medved, ki ima svojo ženko, svoje mladiče in jih tako skrbno skriva pred nezaželenim svetom, kakor so njega skrivali njegovi starši. Srečal pa se je z najhujšim sovražnikom divjih živali, z neusmiljenim človekom in naenkrat se je zvalil po zemlji s prestreljenim srcem. A danes počivajo človeški otroci nekje v topli sobi na njegovem bleščečem kožuhu.

LOV NA SKRAJNEM SEVERU

Veša Kvonezin (Siva Sova)

(Nadaljevanje in konec)

Na sledu za losom

Po odtisih parkljev spozna lovec ali gre za samca ali za samico. Samec ima spredaj zaokrožene parklje, medtem ko pri samici spredaj in zadaj enako izgledajo. Dalje, samica se pase tako, da trga z majhnih dreves in med tem teka okrog njih; nasprotno jih pa samec podere. Višek zasledovalne umetnosti je pa spoznavanje sledu na golih tleh; pa tudi v snegu ni tako enostavno kot bi izgledalo. Mnogokrat je nemogoče vedeti ali je žival na do-ločeno mesto prišla ali pa je odšla. Tu si zna pomagati samo strokovnjak. Denimo, da najde zasledo-valec v 50 cm globokem snegu sledove losa, se pravi ne ravno globoko, ki so lahko mesec dni stare. Sneg z rokami skrbno odstrani in ugotovi, v katero smer je šla žival. Neizkušnemu povzročajo samo eno uro stari sledovi nerešljivo uganko, ker so stopinje takoj zopet zametene in je videti samo nekake oblike zank, ki spredaj in zadaj enako izgledajo.

Izkušen zasledovalec si tudi tu lahko pomaga. Zadnji rob parklja in to zadnjih nog pušča ožje, ostreje odtisne. To se pa lahko ugotovi le z golimi rokami. Potrebno pa je to preskusiti enkrat v vihnem zimskem dnevu.

Zasledovanje vsekakor ni posel za pesimiste.

Poleti to ni tako težko. Los skuša priti zgodaj zjutraj ali pa pozno zvečer k vodi. Stoji do vampa v vodi, potisne svojo mogočno glavo globoko v vodo in puli z daleč naprej izbuljenim gornjim delom gobca korenine vodnih lilij. Tedaj mu ne delujejo ne oči, ne ušesa in ne voh. Prav sedaj je prišel pravi trenutek. Lovec vesla v kanuju — razume se proti vetru in se v naglici približuje. Los zamahne z mogočnim čofotanjem svojo glavo navzgor, z lopat njegovega rogovja se pa odteka voda v močnih curkih. Lovec čaka negiben; neslišno se giblje čoln, kakor list, s katerim se poigravajo valovi vodne gladine. Zopet se potopi glava v vodo. Še bolj tiho, še previdneje drsi kanu v to smer, vendar tako, da stalno

kaže svoj kljun in nikdar ne boka. Pride pa čas, ko mora los opaziti nevarnost, tedaj je pa lovec smo še za streljaj oddaljen od obale.

Med parjenjem lahko privabimo samca s pomočjo odpadlega roga. Da vzbudimo njegovo borbeno razpoloženje, zadostuje, da z njim tolčemo po drevju, seveda je treba to znati. Ako pa pride že razdražen samec, potem je vsekakor priporočljivo hitro in sigurno streljati.

Marsikateri nedeljski lovec zapade lovski mrzlici, brž ko ima cilj pred seboj. In tako zaradi razburjenja sploh ne pride do strela ali pa zgreši, če mu kaj drugega ne odreče. Lovci s takim temperamentom puste odpadle rogove v najboljšem primeru ležati, kjer pač so, ker ne razpolaga vsakdo s hladnokrvnostjo tistega bogatega lovca, katerega sem nekoč peljal na lov na losa.

Rad je pil in pogosto je rad pogledal močno v kozarec. Zato je bil med našo opremo tudi zaboj viskija. Vsako jutro si je pripravil v kljuno čolna steklenico in si ga je privoščil v določenih presledkih. Pravil je, da ga je okolica tako navdušila, da enostavno ni mogel vzdržati. Z ozirom na dogovor je nameraval zaključiti lov z zadnjo steklenico in se vrniti z losom ali brez njega. Kjer smo se nahajali, je bilo slabo losovo področje. Poskušal sem vse mogoče, nisem pa mogel zaslediti niti enega samega losa in tako je bila moja poklicna čast na kocki. Prišel je dan zadnje steklenice, mi pa še vedno nismo imeli losa. Napotili smo se proti železniški postaji. Moje razpoloženje je bilo vse prej kot rožnato. Nenadoma se je pojavil na rečnem kolenu, komaj petdeset metrov od nas, velik samec. Zasadil sem veslo v pesek tako, da je naš čoln sunkovito obstal in pri tem bi skoraj od veselja zavriskal. Tedaj moj, že vinsko razpoloženi varovanec, je strmel na žival, ki je bila očitvidno že pripravljena za beg.

»Streljajte vendar!«

Moj pijanček je zagrabil za puško, iskal zarezo in muho in nikakor ni mogel vskladiti obojega. Nov zalet, toda »okolica« ga je ponovno prevzela. Los je prevzet od takega postopka, kar naprej strmel na nas. Moj spremljevalec je napravil še tretji poizkus, a ga je med tem tudi že zavrgel; odložil je puško, dvignil desnico nasproti živali in prosil:

»Počakaj no še za trenutek!«

Nato je segel podse, toda ne po puško, ampak po steklenico viskija, ponudil jo je čez ramo in vzdihnil:

»Najprej si ga še malo privoščimo!«

Po prvem nočnem mrazu je samec nerazpoložen in razdražljiv. Marsikateri lovec je prenočil na drevesu, medtem ko je pod drevesom stražil razdraženi samec vso noč in vse okrog sebe kratkomalo uničil. Naj ostane odprto vprašanje, če so ti lovci res bili v nevarnosti ali pa so imeli samo strah in niso hoteli tvegati. V splošnem se pa los umakne človeku s poti. Dogodilo se pa je, da je napadel konje, vozove, govedo, celo lokomotive in niso redki samci, ki jih je povozil vlak. Spoprijeli so se tudi z avtomobili in ne vedno v njihovo škodo.

Otvorjen lovec se zdi s svojim bremenom posebno izzivajoč, kar je moral izkusiti na svojo žalost neki logar. Ta je nesel svoj kanu. Bil je to njegov prvi izlet te vrste. S svojim čez glavo poveznjenim čolnom je hitel po ozki stezi. Kanu je drsel ob listju in to lahno šumenje je privabilo na dan samca. Knez gozdov se je postavil na sredino steze in se ni umaknil. Obhod je pa bil nemogoč. Popolnoma nesiguren, kaj se bo zgodilo, je logar odložil čoln. Samec se je obrnil in šel počasi pred

njim. Logar je zopet vzel čoln in mu sledil. Njegovo zaupanje je tako zelo rastlo, da je nalahko bezal njegovo veličanstvo s kanujevim kljunom in ga s tem opominjal k pospešeni hoji. Tega je pa imel los kmalu dovolj. Razdražena žival se je obrnila pripravljena za napad. Bil je zadnji čas. Logar je odvrzel kanu in bežal nazaj po stezi, njemu pa čisto za petami los. Na srečo se je logar držal poti. Ako bi krenil v gozd, bi ga samec ujel že po dvajsetih korakih.

Na strmem mestu zagrabi logar za malo drevo, se zavihti stran od steze in prekobali po pobočju navzdol. Od razburjenja zaslepljeni samec pa na srečo drvi kar naprej po stezi. Po določenem času gre logar nazaj k svojemu kanuju. Najde ga nepoškodovanega in ga prenese v skrivališče in to je bilo dobro. Potem je poiskal svoje ostalo premoženje, ki pa si ga je njegov razkačeni prijatelj že prilastil. Los je stražaril nad raztrganim, poteptanim kupom in se ni pustil prepoditi niti z obmetanjem s kamenjem. Nasprotno, ponovila se je igra. Svojega dvonožnega nasprotnika je zopet podil po stezi. Logar jo je moral ubirati prav tako kot prvič. To pot je pa ostal tam, kjer je bil, kajti los je patroljiral celo noč sem in tja in se poslovil šele ob jutranji zarji.

Samci bijejo med seboj hude boje in njihovi lopatasti rogovi so smrtno orožje. Z manjšimi nasprotniki opravijo s parklji sprednjih nog, s katerimi zadajajo strahotne udarce.

Imel sem priložnost opazovati, kako sta dva volka pregnjala losa. Mrcini sta ga nagnali v plitvo vodo v upanju, da mu bosta tam pregrizli kite. Los ju je pa zvalil v globlje mesto in je enega dobesedno zdrobil v kose, drugi jo je pa odkuril.

Razkačeni samec daje mogočno podobo prvobitne moči. Njegovo orjaško telo, njegove zavijajoče oči in nazaj položeni lopatasti rogovi vzbujajo resničen strah. Zgornji del gobca, ki visi sicer čez spodnjega, je nazaj pomaknjen, vsaka dlaka na hrbtu se vrtinči navzgor in iz prsnih globin mu rohni mogočen glas; oblastno, divje rjojenje.

Samo enkrat sem bil v nevarnosti pred napadajočim samcem. Tedaj sem nujno rabil meso in sem iskal losove sledove. Končno sem jih našel in po krajšem času naletel na samico z mladičem. Stala sta na robu bobrovega ribnika. Mladiča sem ubil, ker je zadostoval za moje potrebe. Samico sem pa strašil s strašilnimi strelji. Ker sem imel v svoji torbi še nekaj nadomestnih patronov, sem se čutil popolnoma varnega.

Medtem ko sem drl svoj plen, sem se oziral za bobrom, ki je plaval proti meni. Verjetno so njegovo radovednost izzvali strelji, ki so bili v tej okolici nekaj nenavadnega. Popolnoma zatopljen v svoj posel, sem počenil in ga opazoval. Nenadoma sem se zdrznil ob lahnem šumenju za mojim hrbtom in kmalu nato me tudi že prevzamejo zamolkli glasovi razdraženega losa. Glas mi ni bil nov, toda nikoli ni imel tako nevarnega prizvoka. Lasje so se mi naježili, skočil sem pokonci in se obrnil s prodirnim krikom. Stala sva si nasproti; njegove sovražno-rdeče oči so se uprle vame, že sem duhal neprijetni moškatni vonj, ki ga je izločal razjarjeni samec. Da ne bi prišlo prehitro do napada, sem segel zelo previdno po puški, jo potegnil h kolku in sprožil, se pravi, pritisnil sem na petelina in že sem se spomnil, da sem zalogo izpraznil, ko sem plašil samico.

Prišlo je do kritične točke. Samec se je zganil in jaz tudi. Stal sem med njim in ribnikom, pred katerim sem se moral varovati. Približno tri metre širok pas me je ločil od vode. Zdirjal sem ob bregu, los pa tik ob meni. Ko sem prispel na drugi konec

ribnika, sem hitro skočil čez njegov odtočni del, vzel smer proti majhni, ploščati precej poševno stoječi skali, kjer se mi ni moglo nič hudega zgoditi. Skala je bila porasla z majhnimi smrečicami, na katere prav zaradi tega nisem mogel splezati; sem jih pa vsekakor mogel koristiti za trenutno kritje. Los je neprestano dirjal za menoj. Med tem sem vzel mošnjček z municijo in poskušal z ustnicami odvezati vrstico. Zavožlala se mi je in sem z zobmi pretrgal mošnjček, hitro sem vtaknil naboj, se okrenil in gledal, ko je los nekoliko zmeden prav tako obstal. Bil sem pripravljen na strel, toda razjarjenost živali je splahnela in borbeno razpoloženje je nekoliko popustilo. Moral sem ga pa kljub temu rahlo obstreliti, da se ga končno znebim.

Pri lovu je važna vsaka malenkost; mnogokrat smešne malenkosti. Nekoč sem slišal vranje kričanje, kar nas je peljalo k lovskemu plenu, s katerim so bile uresničene celoletne sanje mojega spremljevalca, nekega gosposkega lovca. Nahajali smo se na pogorišču in moj spremljevalec je bil obut v popolnoma neustrezne težke škornje, ki so na suhih, sežganih tleh strašansko škripali. Malo prej sva bila pozorna na vznemirljiv hrup borečih se losov. Približevala sva se dozdevnemu borbenemu prostoru. Hrup je prenehal. Svojega spremljevalca sem poposil, naj za trenutek obstane. Po neumnem naključju se je postavil naravnost na majhen ožgan krcelj, kar je povzročalo trušč. In prav v tem trenutku dojamemo na razdaljo 150 m slab, zadržan glas. Po napetem prisluškovanju sva sklepal, da so to vrane, ki so se neke zbrale. Verjetno so našle crkovino v borbi padlega losa. Moj prijatelj je hotel videti stvar na lastne oči. Medtem ko smo še ugibali in preizkušali smer vetra, je vranje kričanje prešlo v glasno nezadovoljstvo in udarjanje s perutmi. Toliko bolje. Zmagovalec je obiskal svoj plen, kakor to navadno napravijo losov samec. Hitro smo napravili plan in se približali na dvajset metrov. Vrane so vzletele, v vodnem tolmuju smo pa zagledali mrtvega losa, ki je po vsem izgledu tam ležal že dlje časa. Poleg smrdljive mrhovine je pa čepel ogromen črni medved, kakršnega že zdavnaj nisem videl, in se gostil. Čeprav ni bil to moj lov, sem ga podrl, ker je moj spremljevalec zamaknjen strmel na sliko in se sploh ni ganil. Po drugem strelu je medved bežal v macesnov gozdček, katerega ni uničil požar. Tam se je zgrudil.

Nazaj grede sva imela za seboj komaj polovico poti, ko naju je čisto blizu iznenada prevzel grgrajoč, zasopel kašelj, ki lovca najbolj pretrese. Na majhnem, niti ne deset metrov oddaljenem hribčku sta stala dva velika samca. Tokrat je moj spremljevalec takoj doumel položaj: s posrečenim strelom je podrl manjšega, ker mu je ta nudil boljše tarče.

Mnogi lovci so še dolgo po lovskem iznenadenju vzburjeni. Eden mojih znancev je bil popolnoma iz sebe, ko sem nekoč nenadoma ustrelil ranjenega samca na begu. Ustrelil sem ga, prvič zato, da bi živali prihranil nepotrebno trpljenje in drugič zato, da bi prihranil naše dolgo zasledovanje. Moj prijatelj je imel prazno puško in že se je bal, da bo žival ušla. Ko je videl, kako se je samec zrušil pod strelom, je bil ves iz sebe.

Vi ste rešili današnji dan — drži! Vem, verjemite mi. Nekaj moram napraviti za vas, nekaj, kar naj bi vas še dolgo spominjalo na ta dan.

S tresočo roko je iskal po svojih žepih, privlekel je zlato cigaretno dozo in mi jo pomolil: »Nate, vzemite cigareto, zaslužili ste si jo!«

V takih okoliščinah bi ponujeno darilo tako ali tako odklonil. Bo pa vsakemu razumljivo, če sem

po takem uvodu napravil neumen obraz. Mož se je pa prav tako zavedel komične okoliščine in sva oba bruhnila v prisrčen smeh. Cigareto sem si pa le obdržal za spomin.

Zasledovanje je čisto nekaj drugega kot pa lov v ravnini in je v tem pogledu primerjava z iskarnjem igle v kupu sena še najprimernejša. Severni Indijanci imajo čisto drugačen način lova. V tem pogledu sem dobil prve skušnje pred mnogimi leti v spremstvu zelo mladega člana indijanskega plemena Odšibve. Imel je čudovite lastnosti prisebnosti in mirne sigurnosti. Gibal se je kot senca. Z menoj ni spregovoril niti besedice. Nikdar se ni prenaglil; pri pregledovanju terena je delal vse na videz brezmiselno, kajti jaz, ki tudi nisem bil neizkušen, nisem čutil niti sapice niti ni kaj drugega vzbudilo moje pozornosti.

Njegova uravnoteženost mi pa ni bila nezaželen, kajti prišel sem iz pokrajine, kjer ni pešačenje posebno v navadi. Z obutvijo Indijancev, ki žive v prerijah (nizki čevlji iz surove kože, s trdimi podplati brez peta), sem pa imel tudi že zadosti opraviti, da sem mu lahko sledil.

Po enourni hoji se je mladenič naenkrat ustavljal. Brez besede mi je pomignil in pokazal na sveže stopinje losove samice. Nadaljevala sva pot, toda ne več v ravni liniji, ampak navidezno brezciljno v krogu.

Bila je jesen in bogato pobarvan gozd se mi je zdel v primeri s pusto, sivo prerijo kot začarana dežela. Motilo me je krožno pešačenje mojega spremljevalca in dražilo mojo radovednost. Nenadoma se je ustavil na jasi in se smehljaj, ko da bi našel dolgo iskani zaklad. Pogledal sem naokrog, vendar se nisem smejal, kajti stali smo na istem mestu, od koder smo začeli slediti. Vedel sem, kaj to pomeni.

»Ki-oniči-kataig — Zablodili smo,« sem rekel.

Mladenič je odkimal, pokazal na losov sled in visoko dvignil dva prsta. Odkril je drug sled. Moj dragi prijatelj si je slekel srajco, se odkril in si okrog glave zavezal robec nedoločene barve. Srajco in tok je obesil na drevo. Delal je to z gotovostjo, da bo ta prostor ponovno našel, zato sem jaz isto naredil. Sedaj bi pa moral biti malo hitrejši. Toda mladi vodnik je ostal negiben. Zamaknjen v svoje misli je izgledal kot črnorumena podoba pod bronasto kupolo orjaške breze. Minil je trenutek in mi smo nadaljevali pot — brezkončni polkrogi. Z leve strani je prihajal slab glas, lahko šumenje in mladenič je zginil neslišno, kot sapica v gozdu. Še enkrat se je pojavil, se smehljaj in delal znamenje lisičjega repa. Končno je z mokrim prstom preizkusil smer vetra, zdobil nekaj suhih listov in z očmi sledil smeri listnega prahu. Bil je zadovoljen, kajti prikimal je z glavo in šel.

Tu in tam so predirali sončni snopi na gozdna tla. Mladenič se je izogibal teh mest. Prepustil se je tistemu zanesljivemu instinktu, od katerega je odvisna sigurnost in uspeh, zato se je držal sence. Neprenehoma je preskušal smer vetra, se premaknil samo še nekaj metrov sem in tja, obstal na določenem mestu, dvignil k licu puško in ustrelil.

V tistem trenutku sem zapazil šop grobe, rjave dlake na orjaškem rjavem telesu. Bila je losova samica, ki je rinila skozi gozd. Med tem ji je iz gobca in smrčka kapljala kri. Po desetih metrih se je zgrudila.

Odšibva je pihnil dim iz svoje puške. »Meheu!« je rekel — in to je bila prva beseda na najini poti — »Storjeno je!«

Prevedel: Martin Mencej

Tudi v smoli je sreča

Sporočilo Janeza, da mi je odobren odstrel velikega petelina, mi ni dalo več miru. V našem revirju ga ni. Le redkim starejšim lovcem krasi stanovanja. Kot najmlajši lovec sem se odločil, seveda po zelo dolgi in veliki želji, da ga bom skušal pripeti med prve trofeje moje lovske kariere. Kolikor pa mi to ne uspe, pa bom vsaj pokukal v ozadje življenja tega prelepega gozdnega ptiča — velikana. Sedaj mi je to omogočeno, zato sem nestrpno pričakoval radijskih poročil o vremenu, pa tudi vse lastne metode in znanje o vremenoslovju so prišli v poštev. Vreme in Hubert sta mi bila naklonjena, čeprav sta mi nekolikokrat tistega dne potrkala v dno duše.

Bilo je v četrtek dne 2. aprila 1959. Ko sem se vzpenjal od Dravograda proti Košenjaku, sem imel čas razmišljati, zakaj me je žena tako začudeno gledala, seveda ko se niti poslovil nisem. Spomnim se, da me je bila vprašala, če sem bolan. Preslišal sem to vprašanje. A, morda bi ji moral celo pritruditi. Pogled s Košenjaka v avstrijske predele in pa po dravski dolini, kjer je vir novih moči — polna jezer — in sile, me je odmaknil od razmišljanja.

To noč nisem zatisnil očesa. Pa ravno to me je jezilo. Neizkušen kot sem, v lovu na petelina, bom neprespan, izmučen, napravil napako in tako ga niti slišal ne bom, kaj šele videl. O odstrelu si niti nisem drznil misliti. Vendar sem o neizkušenosti kolegu Janezu trdovratno molčal. Morda sem se s tem hotel pokazati bolj izkušenega kot sem. Kasneje sem se te svoje napihnjenosti skoraj bridko kesal. Tako še danes razmišljam, ali sem se sploh zahvalil za gostoljubni sprejem pri Janezu.

Ves v omotici sem mu v jutro, ko me je želel poklicati, prišel že nasproti. Krenila sva. Vreme je bilo lepo. Mimo takrat še nedograjene koče in dalje proti avstrijski meji. Napihnjenost od prejšnjega dne me je minila. To je tudi Janez uvidel, vendar je o tem prizanesljivo molčal.

Obstal je: »Ali ga slišiš?« »Ne,« sem dejal po kratkem premolku. Kamen se mi je odvalil od srca, ko je dejal, če ga še nisem nikoli slišal, da me pripelje bliže. Dejalo je, hodi za mano natančno tako kot jaz. Glavo sem samo poveznil kot šolarček, ko mu preti »cvek«. Krenila sva naravnost v hrib po gostem smrekovju brez podrasti. Ni mi bilo prijetno, ker sem se neprestano zadeval v suhe veje, jih lomil ter delal pravcati hrup za njim. Hodila sva v »skokih«. Ne vem, kaj je bilo z menoj, kaj se je bilo porajalo v meni; vajen sem planin in hoje, vendar sem tako neumno zadrževal dah, da sem pihal za njim kot kovaški meh.

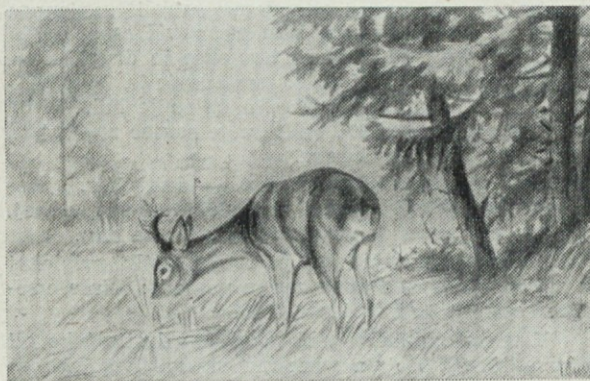
Ni obstal, da bi me opozoril, vedel je, da lahko lomastim. Med tem sem napenjal ušesa ter si želel, da bi imel vsaj tako velike kot o..., da bi velika slišal prej, kot pa bi mi to Janez pripomogel. Na mali ravninici je obstal. Kratko navodilo je sledilo, da ga morava obiti, ker sva na zahodu, da naj se umirim, izkašljam ter da morava pohiteti, kajti na vzhodu se je svitalo. Ni mi bilo treba mnogo govoriti, saj niti slišal nisem. Moje uho je spremljalo pesem, nepričakovano lepo, skladno in enakomerno. Toda glej... Top, top — top, top, bev, bev. Zastal sem. Pravkar sem se razveselil, ko sem petelina že slišal, sedaj pa to... In celo dva srnjaka sva spodila prav izpod gredi naskakovanega. Nisva našla besedi. In to je naju rešilo. Janez je to vedel. On je poslušal, če bo sprelet. Jaz se tega nisem spomnil. Z mesta pa nisem krenil enostavno, ker sem bil kakor okamenel. Morda bi se niti prestopiti ne mogel. Stojiva tako dobrih 5 minut in glej, sprva

po redko in tiho in vedno glasneje in složneje nadaljuje svojo svatbeno pesem. Korak za korakom sva osvajala razdaljo. Nisem si upal pogledati kvišku. Ušesa so bila pri njem, a oči so bile priklenjene na tla, kamor sem stopal. Niti opazil nisem, da je nebo že skoraj svetlosivo — zora je bila tu.

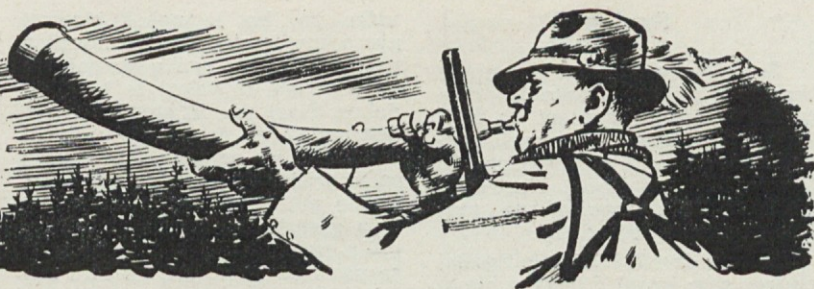
Prišla sva pod njega in ravno, ko bi moral se-sti, Janez je to že storil, je njegova pesem prenehala. Na eni nogi sem moral stati neskončno dolgo. Začutil je najino bližino in popolnoma utihnil. Čez čas je oddajal grozeče svareči redki »tlek«. Vroče mi je postalo, Janezu pa hladno. Saj lahko, pravkar se je iztrebil na njegov klobuk. Smeh in jeza — togota sta me kuhali. Želel sem, da bi vsaj enkrat zabrusil, tako bi vsaj lahko sedel. To željo mi je sicer izpolnil, vendar za visoko ceno znoja. Sede sem dvignil oči proti njemu. Videl sem ga. Pa četudi bi sedaj odletel, bi mi ne bilo žal truda do sem. Tudi na to ni bilo treba dolgo čakati. Med naslednjo kitico mi je Janez šepetnil, zakaj ne streljam. Toda nisem mogel, želel sem še vsaj enkrat, čeprav je bil že dan, videti in slišati njegovo ženitno pesem. Stegnil je vrat, razpel peruti ter odletel. Kam? Na sosednjo veliko smreko, prav na vrh. Nekaj časa je tam opazoval, nato nadaljeval s pesmijo. Morda so prav ti zadnji trenutki vzrok, da želim to preletiti na papir. Vendar opažam, da tega ne zmorem; primanjkuje mi besed, da bi lahko opisal ta veličastni prizor: Prav na vrhu smreke je obstal, obrnjen proti severu. Noge je imel povite v vršne vejice smreke, polne češarkov. Na »okence« pa je posijalo jutranje sonce. Rahel vetrič je pozibaval smreko in z njo petelina. Ob pogledu sem otrpnil. Vsaka mišica je trepetala, srce pa je utripalo tako močno, da sem se bal, da bi ga utegnil slišati »ljubljenec« na smreki. Nisem se mogel odločiti. Pticek, ki se je spreletel, me je opozoril, da je čas, kajti že davno se je bil prvi oglasil. Pok. V ognju ni obležal. Le nekaj perja sem mu bil spulil, ki ga je veter prinašal proti meni, petelin pa na zahod. Povesil sem bil puško, si očital nervozno, pobral nekaj perja v spomin ter odtaval v smeri spreleta (petelina). Pozabil sem, da je Janez takoj po odstrelu zginil.

Klical me je. Nisem se mu hotel takoj oglasiti, sram me je bilo. Vedel sem, da je zgubljen za družino in mene. Kako naj to pojasnim tovarišem? Janez je prišel do mene, me gledal ter mi končno stisnil roko v lovski blagor. Kakih 300 metrov od nastrela je ležal na mali jasi, popolnoma nepoškodovan. Kot moja prva večja trofeja krasi sedaj naš lovski dom v Orlici.

Peter Šatur

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Vprašanja in odgovori

Prejeli smo vprašanje, kako je razumeti določilo II. odst. čl. 17 republiškega zakona o lovu?

Cit. člen pravi: Dokler član lovske družine še nima lovskega izpita, sme loviti v družbi izprašanega lovca.

To določilo ima namen preprečiti novincu, da lovi in strelja brez strokovnega znanja koristno divjad. Da se preprečijo strelji na divjad, ki po gojitvenih načelih še mora ostati v lovišču, sme začetnik loviti le v spremstvu izprašanega lovca. Naloga začetnikovega spremljevalca je, da strokovno vodi mladega lovca pri njegovih začetnih lovskih pohodih.

Tega določila zakona pa ni razumeti tako ozko, da začetnik sploh ne bi smel s puško v lovišče. Če sam orožni list mu daje pravico nositi lovsko orožje (glej št. 1 zak. o orožju), po zakonu o lovu je član lovske družine (glej I. odst. čl. 17) in kot tak ima enake pravice in dolžnosti kakor ostali člani z izjemo, da sme loviti le v spremstvu. Brž ko je temu tako, lahko vrši obhode lovišča s puško. Življenje v lovski organizaciji zahteva, da sleherni član, tedaj tudi pripravnik, divjad goji. H gojitvi pa spada med drugim tudi uničevanje roparic. Večina lovskih družin celo postavlja minimalno število točk, ki jih mora doseči vsak član. Kako naj zadosti novinec tej svoji dolžnosti, če ne bi smel s puško v lovišče in streljati roparic in ujed. Sam zakon o lovu in tudi pravila govore o članu lovske družine, ne pa o brezpravnem pripravniku. Če bi citirano določilo tolmačili tako ozko, ni najti nobenega opravičila, zakaj plačuje novinec družinsko članarino, če sme v lovišče le v spremstvu in če ima čast, da ob brakadah more med gonjače. Nevzdržno je tudi, da bi se pri ozkem tolmačenju zakona moral učiti streljati na koristni divjadi.

Komisija za pravna in org. vprašanja

Foto R. Cencić

Srnjak

Že dolgo je od tega, ko sem se skregal s puško. Lovska kri očeta in dedov pa v meni še živi. Zato me še zmeraj razveseli vsako lepo srečanje z divjadjo. In teh je bilo že precej. Naslednje pa želim, da z menoj — vsaj malo — doživijo tudi drugi.

Bilo je dne 7. III. 1960. Zgodaj zjutraj sem krmil živino v hlevu v Robanovem travniku. Bilo je kopno. Med delom sem opazil, da se na zgornjem travniku paseta dva srnjaka. Bližala sta se hlevu. Ko sem bil s krmljenjem gotov, sem odšel na hlev, od koder sem ju skozi okno opazoval z daljnogledom na približno sto korakov. Bila sta desno od hleva in se brezskrbno pasla. Oba sta imela roge še kosmate. Manjšemu niso segli do vrh ušes, večjemu pa precej nad ušesa in zgoraj so bili precej odprti. Mislil sem, da je to stari, katerega poznam po njegovem basu že nekaj let. Mali, ki je bil nekoliko spredaj, je naenkrat prestrašen odskočil in zbežal nazaj k svojemu tovarišu. Oba sta nato zbežala proti hlevu in se mi tako približala na 40—50 korakov. Tu sta obstala in gledala nazaj. Od spodnje strani je prišel tretji srnjak, lep šesterak, ki je imel roge že precej oguljene. Korakal je naravnost proti prvima dvema, od katerih je večji mirno stal, mali pa je ves v strahu cepetal in poskakoval. Ali se je zavedal, da mu uiti ne more, ali je upal, da bo njegov tovariš zadevo rešil, ne vem. Ko jima je oni tretji prišel na kakih deset korakov, je ta, ki je bil z malim, napel vrat, upognil glavo in nastavil roge za boj. Ravno tako pa je storil tudi oni tretji in obstal na mestu. Nekaj trenutkov sta tako stala. Naenkrat pa sta se zaletela in trčila z glavama in z rogovi. Napela sta vse sile in se tiščala z glavama. Nekaj časa sta se tako držala. Naenkrat pa je odskočil ta, ki je bil prej z malim, in oddirjal na zgornji travnik in med begom še pogledal čez hrbet, če ga bo zmagovalec preganjal. Ta pa ni storil koraka za njim, le z glavo je otresal. Menda je tudi on nekaj občutil. Mali, ko je videl, da je njegov tovariš pobegnil, je bil ves obupan. Pa se je hitro znašel. Bega ni tvegala, pričel se je zmagovalcu dobrikati. Stisnil se je nizko k tlom, stegnul vrat in glavo naprej, hitel odpirati in zapirati gobček ter se tako skoraj bolj plazil kakor šel proti zmagovalcu. Mislim si, koliko samopremagovanja je bilo treba boječi in šibki živali za to drznost. Saj je od njega pač težko pričakoval lepega sprejema. Zmago-

valec pa, ko je nehal otresati glavo, mu je stopil nekaj korakov nasproti. Ko sta prišla skupaj, sta se povohala in takoj je bilo vse dobro. Stari mu ni storil nič hudega, mali pa je veselo poskočil in pričela sta se pasti. Takoj nato pa so prišle ovce iz odprtega hleva in šle pit. Srnjaka sta jih nekaj časa gledala, potem pa sta mirno odšla na zgornji travnik, kjer sta se pasla še ob 9. uri, ko sem odšel domov.

Žal pa mi je bilo, da nisem imel pri roki fotoaparata, saj je bilo časa za »stiskanje« dovolj.

Joža Višnik
Robanov kot

Lov na kunce

V predaprilski Jugoslaviji sem dalj časa živel na prelepih dalmatinskih otokih. Kot strasten lovec sem imel veliko veselje do lova na kunce, kajti na otokih srednjega Jadrana, kakor Orut, Tiat, Sestrice, Mišnjak, Mažurna jih je mnogo. Podobni so divjemu zajcu, vendar so veliko manjši. Dosežejo le 1,5 kg teže. Barva dlake je različna, sicer so sivorjave in rumenkaste barve. Meso je belo in zelo okusno. Kunc se zadržuje in koti v rovih pod zemljo. Samica skoti štiri ali petkrat na leto in to od 4—12 mladičev. Zaradi naglega razploda lovopusta za kunce ni, tako da jih lovci lovijo vse leto. Na omenjenih otokih se zelo množe, ker zaradi pomanjkanja vode in velike vročine roparic ni oziroma so zelo redke. Kunc je previden, tako da mora lovec biti odličen in zelo nagel strelec, pas z municijo pa vedno poln.

Živo mi je ostal v spominu lov na kunce avgusta leta 1951 na otoku Orut. S tovarišema sem se domenil, da pojdemo naslednji dan na lov ter obujat spomine iz časa bivše Jugoslavije. Pripravili smo vse potrebno, kakor po navadi, skledo, kruh, seveda tudi pijače nismo pozabili. Nebo je bilo sinjemodro, kar je pomenilo, da bo naslednji dan sonce žgalo. Zato smo pripravili posebno orodje proti pripeki in to v obliki zelenk in pletenk, v katerih se je iskril dalmatinec.

Še preden je sonce oblilo prelepi otok s svojo svetlobo in po-barvalo sinji Jadran v čudovitih barvah, smo se našli na dogovorjenem mestu. Uredili smo se v »bojno linijo« in čez nekaj časa je že začelo pokati. Urni kratkouhci so z neverjetno naglico zapuščali topla ležišča oziroma »nevaren teren«. Mnogo smo jih pa vendar položili na dlako. Toda sonce je

že preveč peklo in ob 9. uri smo se pomaknili v senco, kjer smo ob prijateljskem zbadanju hladili pekoča grla z dalmatinskim vinom. Počivali smo do 16. ure, na kar smo nadaljevali z lovom. Mnogo municije smo pokurili tudi na popoldanskem obhodu. Pokalo je tako kot da se prebija brigada skozi sovražni obroč. Ob 9 uri zvečer smo končali in ugotovili, da smo uplenili 75 kuncev, trikrat toliko pa jih je preživelo našo kanonado.

Ko je sonce zahajalo in rdečilo naše morje, ko se je začela rdečina umikati modrini, smo židane volje odveslali na otok Zlorin, kjer smo ob dobrem opolu in prošeku obujali spomine na čudovito preživeli dan.

Kramljali smo pozno v noč, dokler spanec ni naredil svoje ter nam zaprl oči.

Rad bi se tudi letos udeležil njihovih navad in šeg ter kunce lovil in sladko vince pil.

Ante Golov, Celje Titov trg 8/II

Lisica je res predrzna

V 2. številu 1959/60 našega glasila opisuje tov. Karl Furman iz LD Konice doživljaj z lisico. Na njegovo pobudo opišem tudi jaz svoje doživetje. Res je zanimivo, da se lisica s psom tako sprijazni, da postaneta celo neločljiva prijatelja, ki se redno obiskujeta in se ne oziraje na okolico, brezskrbno igrata.

Tak primer je bil tudi v naši družini. Ob gozdu pod Taborom živi kmet K. Z., ki ima psa Pokija. Že v predlanskem letu mi je pripovedoval, da hodi vsak večer k njegovemu Pokiju na obisk lisica. Vedel je marsikaj povedati. Večkrat me je vabil, da bi videl igro psa in lisice, ki se brez sovraštva zabavata in preganjata ure in ure okrog hiše in hleva. Skoraj vsak večer je opazoval skozi odprto okno to početje. Z velikim udobjem sta se valjala in premetavala po travi za hišo. Ker pa gospodarju nisem prav verjel, se nisem oglasil.

V decembru 1959 smo pa v tej okolici priredili lov na zajce in lisice. Bil sem določen v brakado. Tedaj sem se oglasil pri K. Z., ki je ob poslovitvi še pristavil: »Spravite no stran tistega lisjaka, ki se vsak večer pretepa z našim psom!« Pokazal mi je prostor pod skalami, kamor je hodil Poki na obisk k lisjaku in kjer sta se vsak večer preganjala okrog skale. Na pogonu smo res uplenili lepega lisjaka, zajčki pa so se brez skrbi podili pred našimi puškami.

F. Golavšek LD Vransko

Kako sem preskusil svojo šibrenico

Navadno, ko si kupimo novo puško šibrenico, menimo, da je to za lov že vse. Nova in lično izdelana puška je res ponos lovca, toda samo to ni dovolj za uspeh pri lovu.

Zal si danes povprečen lovec težko privoščiti tak izdatek.

Že dolgo mi je bila želja, da si nabavim novo šibrenico. Ženi sem dokazoval, da je moj stari pihalnik že res star, prestar. Po dveh letih varčevanja sem kupil novo šibrenico, ki je bila v ceni zmogljiva za moj žep. Izbral sem po svojem okusu kaliber 16×16 , morda zato, ker je bil stari pihalnik z enako luknjo. Priznam, da je kaliber 12×12 primernejši za močno razgiban in težko pregleden teren, toda to me ni motilo.

Pred lovom sem jo preskusil na glinaste golobe, ker je naša družina priredila tako streljanje. Pri tem streljanju sem imel zadovoljiv uspeh, saj sem dosegel 80 % zadetkov. Toda na prvih lovih sem doživel neuspeh in bil že skoraj razočaran nad svojo novo šibrenico. Od petih oddanih strelav nisem nič pogodil, kar ni bila navada s staro puško.

Vendar nisem obupal. Velja pripomniti, da vaja »k licu« ne sme izostati ob vseh drugih momentih: dolžina in usločenost kopita itd. Že na naslednjih lovih sem se prepričal o tem. Od štirih oddanih strelav sem pogodil trikrat. Za tem sem preskusil puško na razne daljave. Uspeh je bil naslednji:

Tarča 30×20 cm
Število šiber v tarči

Daljava v metrih	Šibre št. 10		Šibre št. 8	
	desna cev	leva cev	desna cev	leva cev
20	64	61	—	—
30	50	23	33	22
40	23	26	10	14
50	7	7	5	7

Strele na 20 metrov s šibrami št. 8 sem opustil, ker sem smatral za nepotrebno.

Po rezultatih sem ugotovil, da imata obe cevi na razdaljah 20, 30 in 40 metrov nereden raztros. S šibrami št. 10 je bilo v tarči premera 20 cm, 15—30 šiber, s šibrami št. 8 pa 10—20 šiber.

Tak rezultat sem dosegel pri obeh ceveh, vendar ima leva cev povprečno 10 cm odklona v desno.

Ta odklon sem pri drugem in tretjem poskusu na razdaljo 40 metrov upošteval in dosegel boljši rezultat, kar je razvidno iz razpredelnice.

Z rezultatom na 50 m strelne razdalje ne računam, ker je verjetnost zadetka majhna in raztros prevelik.

Če upoštevam, da je v vsakem naboju kalibra 16×16 povprečno 160 do 170 šiber št. 10 in 100 do 110 šiber št. 8 (to sem ugotovil s štetjem) ter da je v stoječi tarči na 50 metrov 5—7 zadetkov, potem odpade streljanje na bežečo oz. letečo divjad, ker je verjetnost zadetka nična ali le slučajna. Tudi strel do 20 m se mi zdi nepravičen, ker divjačino preveč pokvari.

V mojem primeru smatram za pravičen in dober strel od 25 do 40 m.

Poskus mi je torej pokazal dvoje: Ugotovil sem pravilno razdaljo, pri kateri lahko računam na dober strel in drugič, ugotovil sem napako leve cevi, ki ima odklon v desno za 10 cm na strelni razdalji do 40 m.

Mnenja sem, da je tak poskus potreben vsakemu lovcu (posebno mladim lovcem), da kontrolira sebe in svojo šibrenico, ne glede ali je nova ali že izrabljena. Tak in podoben preskus pušk bi bil priporočljiv vsem lovcem, oziroma naj bi bil obvezen, ker bi bilo tako manj razočaranj in mnogo manj zastreljene divjadi.

Mihael Gomboč
LD Dobrovo v Brdih

Starina je padel

Že pred petelinjo sezono sva govorila s tov. F. Kumrom, članom LD Tabor, ker imamo skupno lovišče za petelina, da prebiva ob meji star veteran, ki je strah in trepet vseh petelinov.

Odločil sem se, da ga poiščem. Ko sem zadnji dan lovopusta prehodil revir, sem ga spodil precej nizko v planini. Po nekaj urah sem bil zopet v Planini. Toda vračal sem se utrujen. Drugič je šel z menoj tov. Rado, ki bi ga rad vsaj slišal, še rajši streljal. Tretjič sva se podala na Čemšeniško planino do koč, ker je petelin pel že višje. Popoldne sva šla zasliševati. Ko stopiva čez rob, prepodiva velikega ptiča. Aha, to je tisti pretepač, ki ima v strahu vso Planino, smrkavci so pa tiho. Ker je na tem mestu ravno kmet klestil bukve, sva mu plačala dnino in je odšel, da bi bila okolica mirna, midva bi pa tam zasliševala. Ko se v mraku vračava v koč, zleti z mesta, kjer je prej

delavec klestil bukve, stari. Smola! Drugo jutro pa, kakor bi gozd izumrl. Rado ni verjel, da petelin sploh poje, ker je bil že tolikokrat nanj, pa ga še ni slišal.

Bila je nedelja 19. aprila 1959. Neka notranja moč me je vlekla v Planino. Popoldne sva se z Radom domenila, da greva ponoči nadenj. Seveda zvečer v kino, po kinu na ples, ob 1. uri ponoči pa na motor in...

Na križpotju sva se ločila. Rada sem usmeril na starca. Ker pa je bilo vetrovno jutro, se je starina prestavil v dolino. Domenila sva se za sestanek, želela drug drugemu »dober pogled« in odšla. Počival nisem. Ves izmučen sem prilezel v dolino, sedel na hlod in zadrževal. Začelo me je mraziti, zaradi česar sem se zdrnil. Kaj... telep... telep... klonk... poslušam... na drugi strani tudi telep... klonk... klonk. Srce mi je tako nabijalo, da sem bil v strahu, da prepodim peteljna. Odločil sem se za naskakanje. Petelin je nabijal... telep... klonk... telep... klonk, dva koraka in zopet... slišim kako brusi. Utihnil je, izdal sem se, tišina... zopet... telep... klonk. zagledal sem ga. Med brušenjem hitri in kratki premiki. Še štiri korake pa bomo pri bukvi od koder se ne premaknem več. Pa kaj, strmina, listje in dračje. Samo po koraku... in res pri bukvi sem. Starini je bila zadnja ura in nič hudega sluteč se je pomikal po veji kot vedno in mahal s pahljačo kakor vedno. Klonk... ko brusi dvignem puško, ki sem jo uprl na ravno vejo sosednje bukve. Klonk... brusi... Še nekaj kitic te poslušam.

Od pol peti uri je odjeknilo. Stekel sem pod bukev. Starina je ležal pred menoj. Poseben občutek me je navdal, veselje se je prepletalo s tugobo, kajti prenehalo je življenje ptiča, ki je toliko časa svobodno gospodaril po gozdovih Velike planine.

F. Golavšek, Vransko

Marčev sneg povzročil lovsko škodo

LD Medvode je kakor navadno krmila fazane s koruzo na storžih. Pri krmišču smo opazili kakih 15 divjih golobov, ki so pridno pobirali podano krmo.

Po nekaj dneh smo našli na krmišču 6 poginulih golobov in od teh tri raztrgane. Golobi so bili že spočetka tako oslabei, da smo jih lahko prijeli. Tudi zajčji zarod je močno trpel.

Anton Štajer ml.
LD Medvode

Bradičavost (papilomatoza) pri gamsih

Letošnja zima ni bila posebno mrzla, vendar pa v višjih legah ni varčevala s snegom. Lepih dni je bilo zelo malo. V dolini se je mešal sneg z dežjem, višje pa je padal sneg, katerega se je zavoljo tega precej nabralo. Vse to pa ni ostalo brez posledic za divjad. Gamsi-kozli, ki jih je prsk docela izžrpal, si niso več opomogli; tudi mladež, izpostavljena težkim naravnim pogojem, je bila podhranjena in zaradi oslabelosti podvržena boleznim. Pojavila se je bradavičavost. Zaradi te in onemoglosti smo našli v našem lovišču 11 gamsov, od teh 8 bolnih na bradavičavosti, ostali trije pa so bili popolnoma shirani in so onemogli poginili.

Ta stanje smo ugotovili po večkratnem temeljitem pregledu lovišča, vendar nas je nad 2 m debela snežna odeja pri tem precej ovirala. Na ogroženih predelih smo odstranili tudi vse solnice, da bi preprečili nadaljnjo okužbo.

Na srečo se je stanje takoj po prvi paši začelo popravljati in upamo, da resnejših posledic ne bo.

Vid Černe
LD Kranjska gora

Trije jazbeci

Že v jutranjem mraku je šel J. Marič s koso na rami na košnjo k Jurčetu. Hodil je ob potoku proti Prepazkam, ko mu neka sivočrna žival preskoči pot, da so

mu lasje privzdignili kapo. Ves dan med košnjo ga je trapila ta prikazen. Domov grede se je oglašil pri starem lovcu Vendelu in povedal kako in kaj. Skušeni lovec je takoj uganil in res je na naplavini ob potoku našel jazbecje sledove, ki so vodili k lisičinam, oziroma jazbinam v usadnem bregu potoka. Zvečer je šel na prežo k jazbini, pred katero je bila steptana zemlja. Kmalu, ko je ščip obsvetil sipino, sta se iz jazbine primotala dva mlada jazbeca in nekaj korakov od rova obsedela. Toda Vendel je čakal na staro. Res se je čez čas prikazala in padla s prvim strelom, z drugim pa še mladič; drugi pa je ušel v jazbino, ker puška nima treh cevi.

Karel Raiter, LD Pertoča

Zajec skočil lovcu na prsi

V letošnji lovski sezoni se je zgodil na brakadi LD Juršinci, naslednji smešen in šaljiv dogodek.

Lovca Podhostnik je stal kot pribit na svojem stojišču na vrhu neke gozdne prepadi. V rokah je mrzlično držal svojo novo puško, — Hammerles kal. 16 in s pogledi božal njeno lesketajočo se površino. V misli zatopljen, nena doma začuje v dolini pod seboj, pasji lajež in že priskače na breg preganjan zajček. Hitro je bila puška pri licu in zajček je v ognju obležal. Položil ga je predse in čakal dalje. V prepadu se zopet oglase psi. Gonja se je bližala Podhostniku. Ker je bil oddaljen nekaj korakov od roba prepada,

ni videl, kaj se godi spodaj. Raveden, kaj poganjajo psi, je stopil bliže robu. Prav v tistem trenutku je z dolgimi skoki pribežal iz prepada dolgouhec. V svoji naglici in samo metrski razdalji od lovca, ni mogel spreminiti smeri svojega teka. Presenečenemu lovcu je skočil preko puške naravnost na prsi. Od strahu je lovcu puška skoraj padla iz rok. Zajec se je hitreje znašel kakor lovec, ki je zaman poslal šibre za njim.

Po lovu je bil pa Podhostnik tarča lovcev. Marsikatero ostro zbadljivko je moral hočeš, nočeš, vzeti za dobro.

Jože Slodnjak, Turnišče

Kje in kako dobiti dobro risanico?

»Dobra puška, dober uspeh«. To naj bi bilo geslo vsakega lovca. Malo pa jih je med nami, ki bi se mogli držati tega gesla, ker so nove risanice razmeroma drage in za povprečnega lovca skoraj nedostopne. Če pa želiš imeti dobro puško z menjalnimi risanimi cevmi, se pridruži nam.

Imeli smo dobre, močne šibre, ki se dobro zapirajo. Stopili smo v stik s »Puškarno« Kranj, da nam naj bi izdelala rezervne risane cevi. Puškarna je prisluhnila našim željam, ter izdelala rezervne cevi, tako, da se danes lahko ponašamo s svojimi puškami. Risane cevi so Kal 6,5 × 58 in 16. Puške imamo že eno leto in smo z njimi izredno zadovoljni. Zadetek na 150 m velikosti dlani je prava malenkost.

Podjetje zasluži od naše strani vse priznanje. Kolikor bi se podjetje pričelo baviti s povečano proizvodnjo tako priznanih risanih cevi, bi jim bili lovci zelo hvaležni, ker bi po dostopnih cenah prišli do dobrih risanih pušk. Naše lovstvo pa bi tudi bilo podjetju hvaležno.

Osrajnik Adolf
Radlje LD Orlica
Kralj Stanko
Vuhred LD Orlica
Pokeržnih Minko
Orlica LD Janž. Vrh

Povoženega srnjaka

je našel ing. Janez Jerman iz Ljubljane, v lovišču LD Medvode ter ga oddal za omenjeno družino Lovski zadrugi v Ljubljani, ki nam je poslala tržni izkupiček.

LD Medvode se prizadevnemu tovarišu toplo zahvaljuje za požrtvovalnost in vzgledno lovsko ravnanje s ponesrečeno divjadjo,

LD Medvode

Na kak način se da pomagati ptičem

Znano je, da spričo človeške proizvodne delavnosti ptiči selci v posameznih primerih postanejo stalni, saj hlad v manjši meri, kakor glad žene ptiče v tople kraje. Kot posledica človeškega dela se ustvarjajo povoljniji pogoji za življenje ptičev.

Vemo nadalje, da človeška delavnost odganja neke ptiče s stanovišč, katerih so vajeni, da vabi na nova mesta druge ptice ter veča ali manjša njih množice.

Ne misleč o tem, kako deluje njegova produktivnost na ptiče prebivalstvo, človek dobiva vendar to ali ono korist od krilatih gostov. Mogel pa bi dobiti mnogo več od njih n. pr. pod pogoji močnega, tehnično zelo razvitega vaškega gospodarstva, zlasti če se upošteva pritegnitev koristnih ptičev, ki zatirajo mrčes, kvaren kmetškemu gospodarstvu. Treba je imeti na umu, da se najmanjša pažnja, izkazana ptičem, kaj naglo poplača z njihove strani. O tem smo se mogli večkrat prepričati. Potrebno je prav malo, da se privabijo te ali one vrste ptic na mesta, koder utegnejo biti neobhodni človeku, ali da moremo koristiti ptičem, ki ostajajo čez zimo, da prenese zimski mraz in nedostatek piče.

Vsak pionir naj bi na leto naredil eno valilnico in dve krmilnici za krmljenje ptičev. Težko je izračunati, kako ogromne učinke v iztrebljenju škodljivcev kmetijstva, v zvezi s tem pa v povečanju letine, bi rodil ta ukrep, ako bi se natanko izvajal. Najosnovnejše, kar je nujno treba ptiču, to je zagotovitev prehrane in varno gnezdo. Ko poznamo njih navade, ker smo proučili, kje in kako gnezdi in s čim se preživljajo, lahko vselej ustvarimo take pogoje, pod katerimi bi ptiči mogli koristiti človeku. Valilnica in krmilnica — to je prvi korak, začetek človeške pomoči krilatemu rodu. Mogel bi se napraviti cel načrt preprostega in nezamotanega dela, ki se je začelo že po mnogih deželah, pojmujoč ogromen pomen varstva in obrambe ptic.

Ta dela je treba voditi v različnih smereh. V zgodnji pomladi so stalne ptice kakor selivke, ki so se vrnile iz zimovališč, vse v skrbeh, kako najti udobno in varno gnezdišče. Človek more preskrbeti ptičem umetna gnezda, ali bolje rečeno hišice za gnezda. Od nekdanj se take valilnice narejajo za škorce. A tudi druge ptice rade gnezdi v napravljenih prostorih, ako so primerna zanje po velikosti in če stoje na prikladni višini ter ustrezajo navadam ptic.

Če napravite skrinjico visoko 20—25 cm, široko 8 cm, z odprtino 2 in pol cm, more v njej splesti gnezdece sinica, črnoglavka. Za to zadnjo je treba namestiti valilnico skrito v gostem šibovju, ne više od 1 do 1 in četrt metra od tal, a za sinico v drevesnih vejah oziroma na visokem grmičevju 1 in pol do 2 metra nad zemljo. Ako je odprtina manjša ko poldrugi cm, sinica ne more vanjo, če pa je večja, tedaj bo mesto zavzel okreten vrabec, ker je močnejši od sinice ter jo zlahka prežene.

V slovstvu, kjer se govori o pticah, se natanko popisuje vse te umetne zgradbe za vališča. Zaboječki za škorce, kose, sinice, kovačke i dr., duplja, za detle, žolne; lesne ali betonske cevi za bregovnice, a ponekod celo navadni cvetlični lonci, zarjavele kozice ali lonci, pritrjeni na zid ali na drevo — vse to mika ptice, ki iščejo osamljenega mesta za gnezdo. Treba je samo vedeti, kje in kako obesiti tako ptičjo hišico, ki jo vrhu tega kaže spretno zaščititi pred zalezovalci.

Odprtina takega domka gleda na vzhod ali jugovzhod, vendar ne nasproti vetrom, vladajočim v onem kraju; na dno naj se nameče nekoliko gradiva, prikladnega za zgradbo gnezda. Potrebna je majhna količina, kajti ptica si bo znala sama bolje dobiti osnovo gradiva.

Tako hišico moramo zavarovati pred neprijatelji, na prvem mestu pred mačkami. Zategadelj se more drevesno deblo pod hišico oviti s tanko pločevino, oziroma omotati z bodečo žico, a še bolje z bodljikavim vejevjem dračja ali smrečjem tako, da igle mole navzdol. Skozi take ovire bo težko prodrla mačka, pa ne le mačka, marveč tudi podlasica in dihur.

Kadar v naši sosesčini ni šibja in gozda, prikladnega za gnezditev, ga je treba zasaditi. Najprimernejše za to je mešano drevje in grmovje. Da se veje bolje širijo, kaže vsako leto vrh odsekati. Tudi v hosti se dajo napraviti umetna mesta, prikladna za vališče, če zvežemo šibje v snopiče: v snopu stebličja ptiči kaj radi gnezdi.

Zamislite si, da so z vašo pomočjo sinice in kovački, detli, škorci in kosi, vivki in kraljički srečno zlegli ter odgojili žolto-kljunce. Leto se končuje. Pričenja se jesensko blato, deževje, veter. Blizu je mraz, poledice in snežne vihre. Eni od ptičev so odleteli, drugi ostali. Kaj je mogoče in potrebno narediti za ostale, da ne poginejo od glada in hlada, da srečno prezimijo. Hišice za prenočišča in krmilnice morejo rešiti naše gojence take bede. In zato je

treba dobro poznati ptičje navade, sicer utegne ostati naš trud brez uspeha.

Res je, v teh težkih časih, ptiči niso preveč izbirični in kar je užitno pojedjo. Konopeljno zrno ter ostanki od kaše, proso, suhi oskoruš, krušne mrvice ali ovseno zrno, vse prav pride. Treba je dobro izbrati mesto krmilnice, da ne bodo ujede iz zraka napadale ptic. Zlasti pazno je misliti na pravočasno krmljenje ob raznih nevihtah in še nekaj dni po njih: Ne smemo pozabiti, da drobne ptičice hitro pešajo ter umirajo od lakote. Hišice za nočevanje, katerih se hitro navadijo ptiči ter se jih poslužujejo ob slabem vremenu, morejo isto tako obvarovati desetine in tisoče koristnih ptičev. Zavetišča je treba delati in nameščati v zvezi s številom ptičje raznovrstnosti določenega kraja in z njih navadami.

Prav mnogo za pravilno varstvo in obrano ptičev kajpada utegnemo dobiti iz knjig, a če se resno želite baviti s tem in če vas ptiči zanimajo, vas oni lahko nauče; na kak način in s čim jim pomagata — samo če se lotite neposrednega opazovanja naravnih pogojev za njih življenje.

Redin—A. D.

Podlasica napadla srnjega mladiča

Splomadi 1959 se je v lovišču LD Col, na območju sektorja Križna gora, dogodilo tole:

Član naše LD Janez Bizjak, ki stanuje ob robu gozda na Križni gori, je delal v gozdu v neposredni bližini hiše. Nenadoma zasliši strašno srnino vekanje. Brž je stekel proti kraju in presenečen je spodil z vratu srnjinega mladiča podlasico. Srnica se je v smrtnih mukah zvijala na tleh. Vzel jo je v naročje in videl, da ji na spodnji strani vratu curlja kri. Luknjica je bila tolikšna kakor dober zbodljaj. Odnasel jo je domov, očistil ranico, jo namazal z domačo arniko in odvezal. Prve dni so jo morali dobiti. Po nekaj dneh pa si je tako opomogla, da je že vstala in pila sama. Sedaj je že krasna mlada srnica in bo v letošnjem letu zapustila svojega skrbnika.

Omenim naj še to njeno smolo, da si je pri skakanju okoli hiše revica zlomila nogo; tako je bila potrebna še te nege. Tudi to nesrečo je prenesla ter se že sama sprehaja v bližini gozda, kjer je tropič srnjadi, kateremu se bo gotovo ob prsku pridružila ter zapustila dobrega hranitelja in rešitelja.

Jože Deoto

Vztrajnost divje mačke

Lovec Polde je že marsikateremu jazbecu slekel suknjo, posebno v milih zimah, ko se leti ne zmenijo kmalu za spanje. Vse jazbine so mu dobro znane in strogo bdi nad njimi. Ko zasledi, da je katera »živa«, ga že srečujemo s pastmi in nič ne taji, kam je namenjen.

Pozno v jeseni je v bližini bivališč ujel v past zelo rejnega mladega jazbeca, ter past ponovno nastavlil. Nekaj dni je hodil zaman na ogled, nato pa na njegovo veliko presenečenje zaradi bližine bivališč, zagleda v pasti ujeto divjo mačko. Njeno pihanje je dalo slutiti, kako zelo sovraži človeka. Polde je kmalu ugotovil, da bi najmanjša nepredvidnost pomagal mački v prostost. Past jo je držala za kremplje ene sprednjih nog. Še enkrat je skušala rešiti svoj kožuh s tem, da se je zagnala proti jami in se tako zajezila med dve skali, da bi poteg za past pomenil prostost za mačko. Odločil se je za strel. Puh je vrgel mačko iz pasti, ker pa jama v začetku precej strmo pada, je bil Polde prepričan, da je nekje nižje obležala mrtva. Razočaran je zadelal drugi izhod, ter past ponovno nastavlil. Po petih dneh se je v past ujela ista mačka, sicer nekoliko shujšana, ob izkoženju pa je našel dve šibri v zadnji tački.

Janko Vidič

Kako sem prvič čakal lisico

Morda je name vplivala okolica, v kateri sem doraščal, ali pa le ljubezen do narave in naših lepih gozdov — tega ne vem, da je vzbudila v meni željo, postati lovec.

Že kot otroka me je večkrat vzela s seboj na lov sosed Štok, ki je že star lovec. Velikokrat mi je pripovedoval svoja lovska doživetja, ki sem jih vedno z veseljem poslušal. Želja, postati sam lovec, se mi je izpolnila letos, po odsluženju vojaškega roka. Postal sem član LD Livek.

Težko sem čakal letošnjega prvega snega ter jasno mesečno noč, ko sem se namenil na čakanje lisice. Ta noč je bila tako lepa in mi bo ostala v spominu kot velik dogodek, ki ga tu opišem.

Bilo je letos januarja. Mraz je pritisnil in pričelo je snežiti. Sneg je počasi naletaval in pokril polja in travnike, prenehalo pa je snežiti in nebo se je razjasnilo.

Omenjenega dne sem komaj čakal večera. Nastajal je blesk noči, barve dneva pa še niso ugas-

nile. Skozi to brezizrazno sivino, ki ni bila ne dan ne noč, sem se tisti večer vzpenjal v hrib. Pod menoj je ležala v dolini vasica. Vse je bilo tiho in zdelo se je, kot bi tudi ona spala zimsko spanje. V sosednji vasi je bilo slišati pasji lajež, nakar je tudi ta utihnil. Pod nogami je škripal novo zapadli sneg, ki je sedaj že nekoliko zmrznil. V njem so bili zajčji sledovi.

Večer je bil čudovit. Na nebu so se začele prižigati prve zvezde. Luna se je pravkar pokazala izza hribčka Kuka in pričela risati skrivnostne sence v snegu. Tu in tam je rahlo zašumelo. Posamezni grmi so otrešali s svojih vej belo odejo. Lahek veter je pozibaval obrše dreves. Vse to je stvarilo tisto mirno večerno tihoto.

Moj korak je postajal počasnejši, oko vse bolj pozorno. Za seboj sem imel že precejšne kos poti. Prispel sem do gmajne za »Razorom« in začel ogledovati okolico. Nisem dolgo iskal, ko zagledam malo jaso, sredi katere je stala stara bukev. Tam je bil tudi star štor, na katerega sem sedel in tako prvič v življenju čakal na lisico.

Kakšni občutki so me spremljali tisti večer! Nekam tesno mi je bilo pri srcu in bil sem nekoliko razburjen. Vsak najmanjši šum me je vzdramil iz tistega napetega pričakovanja. Bukev nad menoj se je leno pozibavala in tu pa tam stresla nekaj snega, ki je počasi padal na zemljo. Postajal sem vse bolj nestrpen. Vsa ta tišina je vplivala name nekam mučno. Tako težko sem čakal, da bi od nekok zašumelo in bi se tiho, tiho priplazila lisica. Jaz pa bi prijel za puško — pomeril in sprožil ter se vesel vračal s plonom domov.

Iz tega mojega razmišljanja me vzdrami rahel šum. Napeto prisluhnem. Slišim rahle stopinje. In kaj zagledam? Sivi zajček priškaklja izza grma, ogleda najbližjo vejico, postavi kozolec in prisluškuje levo in desno. Ko se prepriča, da je vse v redu, mirno odskaklja globlje v gozd. Jaz pa tiho obsedim in se niti ne ganem, tako da me zajček niti opazil ni. Roka mi ni segla po puški, nisem hotel motiti te nočne tišine, saj moj namen ni bil danes dobiti zajčka, temveč lisico.

Na uho mi udarijo iz zvonika udarci ure. Štejem... osem, devet, deset. Nemogoče, ura je že deset! Kako hitro mine tu čas. Sedaj šele začutim, da je precej mrzlo. Prsti, s katerimi sem krčevito oklepal puškino cev, so bili ledeno mrzli. Toda jaz mraza niti čutil nisem. Čeprav je bila ura že pozna, sem sklenil, da bom še čakal, pa čerav vso noč.

Luna se je leno pomikala po nebu, zvezdice so prijazno migljale. Posamezne iskre se utrnejo, napravijo za seboj svetlo črto in se izgubijo v vsemirju. Nekje v daljavi skovika sova.

Ko tako motrim zvezdno nebo in okolico pred seboj, zaslišim naenkrat šum. Kaj je to? Srce mi začne biti hitreje in njegove utripe čutim prav v grlu. Moji prsti še tesneje stisnejo puškino kopito. Oko nepremično zre v smer, od koder so prihajale stopinje. Roke se mi začno od razburjenja tresti. Najprej zagledam temno senco, ki je padala izza bližnje skale. Premakne se. Jaz pa zagledam rjav gobček in nato glavo. Bila je lisica. Nekam nezaupljivo je pogledovala naokrog. Stopi naprej, še en korak — takrat pa, ne vem, ali je bil kriv veter, da me je občutila, ali sem bil sam toliko neroden, da sem napravil kretnjo, ki je ne bi smel, se bliskovito obrne in mi zgine izpred oči. Za njo pa je zamolklo odjeknil moj strel in se kot odmev izgubil v daljavi. Sedel sem nazaj na štor ter se pričel sam sebi smejati. Res, da sem bil razočaran nad vsem tem, toda tolažil sem se z upanjem, da bo pa kdaj drugič, če mi danes ni uspelo.

Odpravil sem se domov. Z bližnjega hribčka se zagledam v dolino, po kateri se vije naša lepa Soča. Kako lepa je v mesečini Soška dolina! Okrog in okrog jo obdajajo venci gora. Zdi se mi, kot bi se s svojimi vrhovi dotikale neba. Prijetno mežikajo lučke po vasicah, ki leže raztresene po dolini in vznožju hriba.

Kljub temu, da sem se vračal tisti večer brez plena, sem bil vseeno vesel; saj sem občutil vso tisto lepoto pričakovanja, ki spremlja lovca na lovu in vso tisto ljubezen do narave, ki je v mesečini tako lepa.

Srečko Mašera
LD Livek

Meso je skrila v fižol

To se je godilo pred tremi leti. Takrat sem bil član LD Most na Soči. Naše lovišče je segalo nad polovico Skopice (nad Slapom ob Idriji), to je kraj, kjer še danes mejita LD Most na Soči in LD Trebuša. Ker je ta del lovišča precej oddaljen od Trebuše in od Mosta na Soči, so ta del lovišča le malokrat obiskali lovci. Zato so tu gospodarili zankarji. Ker je kraj samotni, se tam vedno zadržuje divjad. Vsa divjad, ki je do leta 1955 prišla v Skopico je tudi tam končala. Saj so bile vse stezice in steze v žici.

Člani naše LD so vedeli, da je tisti v Temniku, ki je brez desne

roke in slep na eno oko, lovski tat. Odločil sem se, da bom napravil temu konec. Bilo je kot že omenjeno pred tremi leti. Neko popoldne sem vzel puško in šel v Skopico, kjer sem pretaknil do mala vse steze in grape, kjer so bile ponavadi nastavljenе zanke za srnjad. Nisem dolgo iskal, že sem prišel do zanke, v kateri je pred nekaj dnevi končal kos srnjadi. Ko sem dobro ogledal mladi jesen, za katerega je bila zanka privezana, sem ugotovil, da sta na tem mestu tragično končali kar dve živali. Le nekaj dni je bilo od tega, kar je bil Temnikar, invalid potegnili iz zanke zadnji kos srnjadi.

Odšel sem takoj na pristojno mesto in zadevo javil. Brez odlašanja sva z miličnikom odšla na kraj v Temnik, naravnost v hišo osumljenca. Takoj ob prihodu sva mu povedala, po kaj sva prišla. On seveda ni za ničesar vedel, le beseda se mu je tresla. Ogovorila sva ga, da bova preiskala hišo, če sam ne izroči mesa srne, ki je pred nekaj dnevi končala v zanki. Zanimal je vse in dodal, da lahko vse preišče, če kaj nezakonitega najdeva v nje-

govi hiši. Pri pregledu sva našla nekaj starih zank, železno past in vrečo kosti od domačih prašičev. Med temi so bile tudi kosti od divjadi, največ od srn in zajcev. Po formalnem pregledu je veselo trdil, da so zanke in past ter kosti pustili pri njem še partizani. Medtem je hitel po majoliko z žganjem, misleč, da bo s tem omamili mene in miličnika. Toda stvar se je obrnila drugače. Po najinem odhodu je namreč odšel k svojemu sosedu Jurju in se mu zaupno pohvalil, kako je naju prelisičil; srnjega mesa, da nisva našla, ker je zakopano v kleti v posodi, napolnjeni s fižolom. Na dober izid sta še pila. V tem sva z miličnikom stopila v Jurjevo hišo, pred hrabrega zankarja. Če bi komu od njih v tem trenutku načel kožo, verjetno ne bi pritekla kri, tako jima je splahnela.

Izjavila sva, da gremo po meso v zankarjevo klet, ki je zakopano v fižolu. S sosedom Jurjem sta se spogledala in pogum jima je upadel. V kleti smo res našli še precej mesa ujete srne. Kako sva z miličnikom zvedela, da je meso v fižolu zakopano, zaenkrat ne bom povedal, ker bi na tak

recept lahko kdo kupil zdravila in se zmuznil iz rok pravice.

Končno naj povem še to, da se je zankar moral zagovarjati pred sodiščem in plačati samo 10 000 dinarjev.

O. A.

Lisjak

Dalj časa so se že kar nadležno pritoževale gospodinje, da jim lisice redčijo kokošje družine.

Dne 13. februarja 1960 na večer zopet priteče sosedova hčerka, da je pravkar videla pri svojem domu lisico. Urno stopim po puško in ko mimogrede še pogledam skozi kuhinjsko okno, opazim lisico še na mojem dvorišču. Skočim ven in na nekaj metrov zadeta, obleži.

Bil je sestradan in okužen star lisjak, ki že davno ni več spadal med svojo družbo v gozd. Tako sem ga rešil muk, gospodinje pa skrbi. Uganka mi je le, kako je prišel tako hitro do moje hiše, če ni bil »mopediziran«.

Alojz Bračič
LD Žiče — Loče

LOVSKE LATINSKE IN ŠALJIVE

SRNJAK IN MODRAS

Naš tovariš Miha je na zalazu v Hladni ravni (Nemci so jo imenovali »Laderaum«) nad Laškimi 13. junija 1959 na zalazu naletel na srnjaka s kosmatimi, kržljavimi rogovi. Prej se je zaklinjal, da si bo letos poiskal kapitalnega, pa čeprav z rdečo točko, saj že nekaj let prinaša domov same zanikrneže. Pa, ko ga gleda, se spomni na predpise in gojitveni odstrel, le pomeři in sproži. Srnjakeček obrne glavo, a se pase dalje. Drugi strel, srnjak poskoči in opreza od kod grmenje. Toda Miha pomeři v tretjič in srnjak pade. A ne smete misliti, da je Miha slab strelec. Danes je bil pač trinajsti. Iztrebil je srnjaka, odnesel v Laško, odžagal robove ter ga pripremil za odpošiljatev. Na kolodvoru ga je položil na rampo in odšel. Tam so srnjaka občudovali letoviščarji, kakor po navadi. Toda, o groza! Izpod srnjaka se prikaže kačja glava in nato cela kača — modras! Silno razburjenje in zgražanje nad lovcem, ki prinaša na postajo srnjaka, iz katerega lezejo modrasi. Nekdo stopi na kačo, ki se le še malo zvija. Tedaj pride gledat čudo tudi star kačar Jože, ki prepozna modrasa za mlado belouško.

Miha je pobledele, ko je slišal o modrasu, ki je prilezel iz njegovega srnjaka, pa postal zopet rdeč, ko so mu tovariši razlagali, zakaj je srnjak padel šele po tretjem strelu. Seveda, srnjak, ki požira modrase...

-o-

Petelin

Član lovske družine Laško je bil pred leti na dopustu na Pohorju, kjer je pridno hodil na petelina. Pridno pa je nabiral tudi petelinje iztrebke in jih nabral za velik škrcnicelj. Lovska družina ima nekaj predelov, kjer so se pred leti zadrževali petelini in na ta mesta je pohorski dopustnik natrosil pohorske petelinje »cigare«, člane pa obvestil, da so se v lovišču zopet pojavili divji petelini. To trditev je seveda tudi dokumentiral z iztrebki, ki jih je prinesel s Pohorja. In takrat se je začelo. Vsa lovska družina je pridno hodila zasliševati divjega petelina, iztrebki tu, iztrebki tam, petelina pa nikjer. Šele čez leto dni se je zadeva pojasnila in zvedela, kako so laški lovci hodili na pohorskega petelina v svoj revir.

Dvoršek Valter, Celje

A tako!

Pomožnega lovskega čuvaja, ki je nastopil službo, vodi starejši lovski čuvaj v lovišče, da ga vpelje v njegove dolžnosti. Pot jima križa lep šesterak. »Tega srnjaka,« pripomni lovski čuvaj, »ne sme nihče streljati!« Pomožni čuvaj se začudi: »Zakaj pa ne?« »Ker mora ostati za našega starešino, ki strelja nanj vsako nedeljo.«

K. F.

Glaček račun

Lovec je rahlo obstrelil gozdnega delavca, ker ga v gošči ni videl. Dobil je le majhno prasko na podlehiti. Hitro sta se zedinila na dva jurja. Lovec potegne iz mošnje pettisočdinarski bankovec, a ranjeni obžaluje, da ne more menjati. Lovec premišljuje, kako bi, pa ga prekine ranjeni: »Veste kaj, obstrelite me še za tri jurje, pa bova bot.«

K. F.

NOVI SODNIŠKI PRIPRAVNIK

Za ocenjevanje zunanosti in dela vseh vrst jamarev inž. Marjan Cvenkel, Ljubljana, Streliška ulica šte. 29.

KZS

Iz zapisnika 39. rednega letnega občnega zbora Društva ljubiteljev ptičarjev

26. marca 1960 v Ljubljani.

Iz poročila predsednika je razvidno, da so bile prireditve in seminarji, razen spomladanske tekme, slabo obiskani. Težave so s sodniškimi in pripravniškimi kadrom. Prav tako je pereče vprašanje večjih vodnikov, ki so hrbtenica vsake pasemske organizacije.

Tajnik poroča, da ima društvo okoli 140 članov. Upravni odbor je imel 6 sej. Društvo je sodelovalo na 21 prireditvah, to je tekmah in ocenah psov ter na IV. mednarodni razstavi psov vseh pasem v Ljubljani.

Strokovni poročevalec je navedel, da je bilo 1959. leta vpisanih skupno 66 legel s 329 mladiči, v rodovno knjigo pa 57 psov, od teh 4 uvoženi. Mnenja je, da bi se preizkušnje glede ostrogi psov na roparice opustile, ker je to nepotrebno mučenje živali in kar v svetu opuščajo.

Novo izvoljeni upravni odbor:

Predsednik Vladimir Pleničar, podpredsednik Ljuban Zadnik, tajnik Pavel Cvenkel, blagajnik Stane Logar, gospodar Maks Turk, strok. poročevalec Jože Škofic, kroničar Štefan Tausig.

Ostali člani odbora:

Viktor Logar, Jože Jager, Branko Maček, Franc Skene, Jože Logonder.

Nadzorni odbor:

dr. Jože Rant, Julij Koder, Rudolf Bernik.

Odobren je bil plan dela, objavljen v Lovcu.

Občni zbor je izvolil Julija Kodra ob njegovi 70-letnici za častnega člana DLP.

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Murski Soboti

Dne 9. in 10. aprila 1960 je priredila lovska zadruga Murska Sobotica spomladansko preizkušnjo psov ptičarjev v okoliškem lovišču, bogatim s pernatostjo in dlakasto divjadjo.

Prireditvev je bilo po sestavi pasem prav pestra. Nastopilo je 14 nemških kratkodlakih ptičarjev, 3 nemški žimavci, 1 angleški in 1 irski seter.

Vreme je bilo za tekmovanje dokaj ugodno, malo vetrovno in oba dneva se je ponujal dež, ki je skrbel za primerno vlago. Kultura je nudila divjadi dovolj kritja.

Tekmo sta vodila Geza Fujs in Štefan Hajduk. Sodila sta Brane Maček in podpisani. V pomoč je bil sodniški pripravnik Rudolf Bernik.

Prizadevanje lovske zveze Murska Sobotica, da pritegne na tekmo čimveč mladih vodnikov, je imelo uspeh. Razen dveh izkušenih vodnikov so nastopili s svojimi psi sami mladi vodniki. Pomankljivo je sobno šolanje ptičarjev, s katerim se apel bolj utrdi, zlasti disciplina »dol«, ki je zelo važna, da ima vodnik svojega psa v rokah. Pravtako so nujne stalne vaje na terenu in zaželen uspeh ne bo izostal. Tečaj za vodnike o vzreji, vzgoji, zlasti pa o šolanju ptičarjev, ki ga bo priredila lovska zveza, bo prav gotovo pripomogel do boljših uspehov. Po zunanosti pa so nemški kratkodlakih ptičarji znatno boljši kakor v prejšnjem letu.

Uspehi tekme:

1. Nem. kratkodlaka ptičarka »Biba Radenska RMPki 839«, lastnik in vodnik Štefan Hajduk. Psica ima prav dober nos in je tudi v ostalih disciplinah pokazala dober uspeh. V rokah izkušenega vodnika obeta postati prav uporabna. Dosegla je 108 točk in s tem I/č darilo.

2. Nemški kratkodlaka »Leksi Polanski RMPki 809«, last lovske družine Topolovci, vodnik Ivan Vrebac. Psa je treba pridno vežbati na terenu, zlasti iskanje ni sistematično. Pes ne sme dirkati kar naravnost od vodnika, temveč mora preiskati teren levo in desno pred vodnikom. Pes ima vse lovske zasnove in je vreden šolanja. Dosegel je 87 točk in prejel III/c darilo.

3. Nemški kratkodlaka »Alf RMPki 887«, lastnik in vodnik Stane Kralj. Pes sicer še ni do-

raščen, toda ima potrebne lovske zasnove. Zanj velja prav tako pridno vežbanje na terenu in utrditi sistematično iskanje in ubogljivost. Nos ima prav dober in ustreza tudi v ostalih disciplinah. Pri mladem psu mora imeti vodnik veliko potrpljenja, dovolj vztrajnosti in samozatajevanja. Končni uspeh ne bo izostal. Pes je dosegel 93 točk in III/a darilo.

4. Angleški seter »Goran RMP AS 07«, last lovske družine Križevci, vodnik Slavko Seršen. Delo angleškega ptičarja se bistveno razlikuje od ostalih ptičarjev. Iskanje angleškega ptičarja mora biti nad vse hitro, toda v skladu z nosom; pustimo ga daleč iskati in ga ne smemo držati na kratko. Po svojem izvoru je specialist za iskanje in če ga odlikuje tudi trdna staja, je njegovo delo v skladu s to pasmo. Goran ima prav dober nos, trdno stoji, le iskanje in hitrost nista ustrezna angleškemu setru. Pohvaliti moram vodnika, ki zna ustvariti potrebno vez s svojim psom in to brez sile. Pes ima vse potrebne lovske zasnove in če se bo vodnik potrudil, bo dosegel prav lep uspeh. Za doseženih 88 točk je prejel III/b darilo.

5. Nemški kratkodlaka »Bor Vinogorski RMPki 973«, last lovske družine Rankovci, vodnik Jože Govednik. Pri Boru je treba utrditi stajo in natezanje, ker v teh disciplinah ni trden, v ostalem ima vse lovske zasnove in je vreden doslednega šolanja. Dosegel je 82 točk in III/d darilo.

6. Nemški kratkodlaka »Lovko Polanski RMPki 812«, last lovske družine Rankovci, vodnik Žarko Dizić, ki je svojega psa kar prav dobro pripravil. Vodnik in pes sta imela potrebno vez, zato je bil uspeh tudi prav dober. Če bo vodnik tudi naprej šolal psa kakor dosedaj, bo dosegel največji uspeh in bo njegov trud bogato poplačan. Lovko je dosegel največ točk in sicer 112 in s tem zaslužen I/a darilo.

7. Irski seter »Reks RMP IS 135«, lastnik in vodnik Evgen Cug. Reks je preстал težko bolezen, ki je zahtevala operacijo in je komaj kratek čas pred tekmo okreval, tako da vodnik ni utegnil voditi psa na teren. Kljub temu je pes pokazal drugi dan tekme, da ima lovske zasnove, ne ve pa še zakaj ima nos in seveda mu manjka prakse. Pes je po prestani bolezni v dobri kondiciji in zelo temperamenten, da ga vodnik komaj obvlada. Pozitivne ocene je sicer dosegel v vseh disciplinah, toda skupno število 67 točk je za-

dostovalo le za pohvalno priznanje.

8. Nemška kratkodlaka ptičarka »Beba Ižakovska RMPki 856«, lastnik in vodnik Štefan Horvat. Psico je utrditi prav v vseh disciplinah, zlasti v stoji in natezanju, dalje v iskanju ter v ubogljivosti. Vodnik se mora resno potruditi in pridno vežbati, ker ima psica vse lovske zasnove. Dosegla je le 67 točk in s tem pohvalno priznanje.

9. Nemški kratkodlaki »Lord Polanski RMPki 811«, last lovske družine Križevci, vodnik Vladimir Babič. Lord je v vseh disciplinah kar prav dobro odrezal, kar je zasluga njegovega vodnika, ki se je res trudil, da je psa pravilno vadil. Dosegel je 109 točk in I/c darilo.

10. Nemški kratkodlaki »Bor Radenski RMPki 838«, last lovske družine Križevci, vodnik Maks Nemeč. Pes ima vse lovske zasnove, manjka mu le dosledno šolanje v vseh disciplinah, ki jih je treba tudi utrditi. Dosegel je 78 točk in III/e darilo.

11. Nemška kratkodlaka ptičarka »Lajka Polanska RMPki 814« lastnik in vodnik Karel Poredoš, ki je kot star izkušen vodnik, svojo Lajko že več naučil kot se zahteva za vzrejno tekmo. Dosegla je 111 točk in I/b darilo.

12. Nemški kratkodlaki ptičar »Lik Polanski RMPki 810«, last-

nik in vodnik Pavel Koloman. Tudi temu psu manjka le dosledno šolanje v vseh disciplinah, ker ima vse lovske zasnove. Dosegel je 77 točk in III/f darilo.

13. Nemški kratkodlaki »Ladi Polanski RMPki 808«, lastnik in vodnik Franc Kar. Če ne bi pes odpovedal v stoji, bi brez nadaljnega dosegel toliko točk, da bi ga uvrstili med nagrajence. Ladi ima vse lovske zasnove in toplo priporočam vodniku, da ne skopari s časom in trudom za dosledno šolanje in uspeh ne bo izostal. Dosegel je 66 točk, ki ne zadostujejo za darilo.

14. Nemški kratkodlaki »Beg Radenski RMPki 837«, lastnik in vodnik Viljem Bertalančič. Za tega psa velja isto kakor za številko 10 in 12, to se pravi, pridno vaditi vse discipline, ker ima pes vse lovske zasnove. Dosegel je 74 točk in III/g darilo.

15. Nemška kratkodlakarica »Bora Ižakovska RMPki 858«, lastnik in vodnik Ferdo Kovše. Psica je imela veliko odprto rano na levi zadnji nogi in zato ni bila pripuščena k tekmi.

16. Nemški žimavec »Bor Krimski RMPos 41«, last lovske družine Petešovci, vodnik Jože Kopinja. Pes je bil negativno ocenjen za zunanost; zato ni tekmoval.

17. Nemška žimavka »Biba Krimska RMPos 42«, last lovske

družine Petešovci, vodnik Martin Sobočan. Biba ima vse lovske zasnove, manjka ji le vztrajno in dosledno šolanje. Dosegla je 85 točk in III/č darilo.

18. Nemški žimavec »Argo Polenški RMPos 37«, last lovske družine Petešovci, vodnik Anton Gonza. Ker pes ni pokazal nobenega zanimanja in iskal samo z očmi v neposredni bližini vodnika, je vodnik odstopil od tekmovanja.

Hvale vreden je bil pogoj vzreditelja tov. Karla Poredoša, pri prodaji mladičev iz njegove psarne »Polana«, da mora vsak lastnik pripeljati mladiča na vzrejno tekmo.

Lovska zveza Murska Sobota je poklonila vodnikom, ki so dosegli pozitiven uspeh, primerna darila.

Za pomladansko tekmo, to je tekma za starejše pse, je bil prijavljen tudi nemški kratkodlaki »Arap Betnavski RMPki 776«, last lovske družine Puconci, vodnik Jože Rogan. Vodnik žal ni vedel, kaj se zahteva od psa in kaj je njegova naloga, zato ni dosegel nobenega uspeha. Vodnik je zaradi tega odstopil od nadaljnega tekmovanja.

Na koncu se iskreno zahvaljujem lovski zvezi Murska Sobota in vsem sodelavcem za trud in prizadevanje.

Julij Koder

Upravni odbor Kinološke zveze Slovenije v Ljubljani je 12. marca 1960 v Lovskem domu v Ljubljani, počastil zaslužne jubilate na kinološkem polju. Spredaj od leve: Adolf Ivanc 60-letnik — Teodor Drenik 70-letnik — Julij Koder 70-letnik — dr. Janko Lavrič 60-letnik

PRIJAVLJENE PARITVE

Lovski psi:

Kokeršpanjeli

Ada JRŠK 186 — Ron Gaberški JRŠK 168, leglo bo 23. VI. 1960. Vzreditelj Vido Drobnič, Bistrica 43, pošta Tržič.

Ara JRŠK 279 — Ron Gaberški JRŠK 168, leglo bo 21. VI. 1960. Vzreditelj Lovska družina Sentrupert, Lirna štev. 37.

Bara Štajerska JRŠK 41 V — Aras Štajerski RMŠK 134 vpis v JR v teku, leglo je bilo 31. V. 1960. Vzreditelj Franc Sevšek, Maribor, Strossmajerjeva 31.

Fatima Soška RMŠK 231 vpis v JR v teku — Blisk RMŠK 206 vpis v JR v teku leglo bo 6. VI. 1960. Vzreditelj Bruno Tajnšek, Strmec, pošta Vojnik.

Dana Obdravska RMŠK 86 vpis v JR v teku — Aras Štajerski RMŠK 134 vpis v JR v teku, leglo je bilo 17. V. 1960. Vzreditelj Fedor Senkovič, Maribor, Ulica XIV. divizije 48.

Nemški kratkodlaki ptičarji

Drina JRPki 1156 — Dren Biljenski JRPki 1614, leglo je bilo 8. V. 1960. Vzreditelj Anton Mladovan, Ozeljan št. 6, pošta Šempas.

Lovski terijerji:

Ostra Travnogorska RMLT 824 vpis v JR v teku — Hanko von Otscherhof JRLT 885, leglo je bilo 29. V. 1960. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Bistra JRLT 579 — Boško Jägerfreude JRLT 515, leglo je bilo 12. III. 1960. Vzreditelj Ivan Žiberna, Maribor, Početova 7.

Kolpa RMLT 721 vpis v JR v teku — Masl JRLT 831, leglo je bilo 22. V. 1960. Vzreditelj Stanko Herle, Potoška vas 30, pošta Zagorje.

Rina Gorička JRLT 764 — Aras Ivanovski JRLT 520, leglo je bilo 3. V. 1960. Vzreditelj Viktor Gaber, Murska Sobota, Titova št. 37.

Krasna JRLT 991 — Hanko von Otscherhof JRLT 885, leglo je bilo 30. IV. 1960. Vzreditelj Jože Krže, Retje 101, pošta Loški potok.

Drzna Sladkogorska JRLT 538 — Hanko von Otscherhof JRLT 885, leglo je bilo 4. V. 1960. Vzreditelj Matko Goršek, Sladki vrh, pošta Šentilj.

Dika RMLT 775 vpis v JR v teku — Jago Pobrejki JRLT 758, leglo je bilo 27. V. 1960. Vzreditelj Anton Lah, Rače 114.

Braki jazbečarji.

Beba RMBj 920 vpis v JR v teku — Arno JRBj 769, leglo je bilo 9. V. 1960. Vzreditelj Franc Molan, Videm-Krško, cesta stare pravde 34.

Brina RMBj 704 vpis v JR v teku — Javor RMBj 460 vpis v JR v teku, leglo bo 3. VI. 1960. Vzreditelj lovska družina Laze, pošta Dol pri Ljubljani.

Resasti istrski goniči:

Breda JRGri 805 — Arko JRGri 805, leglo bo 18. VI. 1960. Vzreditelj Franc Kauzar, Hrastnik št. 142.

Arna JRGri 371 — Arko JRGri 803, leglo bo 8. VI. 1960. Vzreditelj Albert Medved, Novi dom 32, pošta Trbovlje.

Avša JRGri 286 — Azor JRGri 914, leglo bo 7. VI. 1960. Vzreditelj Mirko Lampe, Idrija, Tomšičeva 9.

Krätkodlaki istrski goniči:

Ceda JRGki 1860 — Cigo JRGki 1519, leglo bo 2. VI. 1960. Vzreditelj Tomo Strel, Mokronog 45.

Ada JRGki 1019 — Adam JRGki 1959, leglo je bilo 16. V. 1960. Vzreditelj Rudolf Gruden, Podtabor pri Grosupljem.

Alfa JRGki 1957 — Tekun RMGki 968 vpis v JR v teku, leglo je bilo 2. V. 1960. Vzreditelj Pavel Lindič, Trbovlje, trg svobode 29.

Posavski goniči:

Brina JRGp 1177 — Bobi RMGp 188 vpis v JR v teku, leglo je bilo 26. II. 1960. Vzreditelj

Resasti foksterijerji:

Flora Košaška RMFos 119 vpis v JR v teku — Reginald Styria JRFos 403, leglo je bilo 18. IV. 1960. Vzreditelj Luigia Koklič Ljubljana, Tavčarjeva ulica štev. 8.

PRIJAVLJENA IN ZAŠČITENA PSARNA:

»VISOLSKA« za brake jazbečarje, lastnik Jakob Orešič, Kovača vas, pošta Slovenska Bistrica.

Kinološka zveza Slovenije

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

Odlikovani lovci za 1. maj, praznik dela, po sklepu Upravnega odbora LRS na seji z dne 23. aprila 1960:

Z redom za lovske zasluge II. stopnje, Jože Jurečič, Oton Orašič, Jože Kalan — LZ Videm-Krško; Stanko Dolanc — LZ Trbovlje; Janez Gederer, Franc Kordiš, Nikola Rajčević, Ivan Hrovat — LZ Ljubljana.

Z znakom za zasluge, Jože Veber, Alojz Basaj, Mihael Leben, Štefan Biček, Stanko Kejžar, Joža Skuber, Tone Vernik, Miha Zaplotnik, Ignac Nahtigal, Anton Aljančič, Ciril Markalj, Franc Pogačar, Anton Potočnik, Joža Verbič, Polde Ušenički, Anton Jazbec, Ruda Hlebš, Lovro Ferjanc, Alfred Kristan, Vinko Benedik, Alojz Krek, Franc Torkar,

Janez Štiherle, Alojz Kos, Janez Strgovšek, Viljem Velikonja, Ivan Noč, Janez Bohinc, Rudolf Robič, Maks Juvan, Alojz Rautar, Janez Kerštajn, Franc Hafner, Milan Koprivec, Peter Kajzer, Matevž Eržen, Franc Jerovšek, Joža Debevc, Franc Skumavec, Joža Pogučar, Ciril Bradaskja — LZ Kranj; Maks Hudernik, Dušan Kovač — LZ Maribor; Franc Markovič in Lovska družina Velika Loka — LZ Novo mesto; Alojz Hrušovar, Alojz Marolt, Franc Kodrič, Alojz Colarič, Alojz Resnik, ing. Vlado Jenko, Rudi Zagode, Viktor Premelč, Ferdo Šekoranja, Franc Premelč, Ivan Šekoranja, Janez Galič, Anton Šetinc, jože Mikolič, Mirko Zalokar, Franc Dolinšek, Ernest Cenar, Jože Žabkar, Vinko Vovk — LZ

Videm-Krško; Štefan Brvar, Oskar Čebin, Tomo Lavrinc, Jože Kraupla, Ivan Černe, Franc Sušter, Franc Kokalj, Ivan Grčar, Alojz Čop, Jože Ržek, Fran Grajner, Drago Radelj, Alojz Bovhan, Martin Zadobovšek — LZ Trbovlje; Anton Mestnik, Anton Blatnik, Franc Knavs, Janez Gregorič, lovec GL Ljubljanski vrh, Ivan Dragar — LZ Ljubljana.

Upravni odbor je med drugim sklenil: da se lovsko odlikovanje lahko podeli tudi kolektivu, da se letos ob 15-letnici osvoboditve izjemno podeli odlikovanja tudi za Dan vstaje in naj zveze pošljejo predloge LZS do 1. junija t. l., da medvedje in jelenje trofeje, uplenjene po inozemcih od slej ocenjuje komisija v Ljubljani.

DRAGO RIŽAL,

nestor kočevskih lovcev, je umrl

Dne 19. februarja 1960 smo ga kočevski lovci spremili k zadnjemu počitku, solze v očeh sto in sto lovcev pa so bolj kot vse besede dokazovale, kaj smo z njim zgubili.

Rojen leta 1890 v Starem trgu ob Kolpi, bi letos dočakal že 70. pomlad. Kmalu po prvi svetovni vojni se je naselil v Kočevju in je našel med kočevskimi Slovenci kmalu dosti prijateljev, ki so ga pripeljali v vrste zelene bratovščine, ki ji je ostal zvest vse do svoje smrti. Ves se je predal lovu in lovski organizaciji in postal odličen lovski strokovnjak — praktik in organizator. Med obema vojnama je kot odbornik prvega slovenskega LD v Ribnici vodil odbor za pokončevanje volkov. Vneto in vztrajno se je boril za zaščito medveda in prav on ima največ zaslug, da je bil medved končno zaščiten in da ga danes pogosto srečujemo v kočevskih gozdih.

Po vrnitvi iz Dachaua je ustanovil LD Kočevje in s smotrnim vodstvom ustanovil zglede lovsko organizacijo. Kot tajnik OLZ Kočevje je vzorno uredil njeno poslovanje in skrbel za strokovno izobraževanje mladih članov ter sam predaval in pisal v naše glasilo. Poživel je odbor za pokončevanje volkov, ki so po vojni postali spet prava nadloga. Tudi prizadeven član UO lovske zadruge je bil. Zadnja leta je sodeloval pri upravljanju gojitvenega lovišča »Rog« in se še zadnjikrat kot prijatelj in ljubitelj narave polno lovsko razživel, saj ga je prej ovirala prevelika zaposlitev v službi in v delu za lovstvo. Kot človek je bil plemenite

narave, nesebičen, zvest in požrtvovalen lovski tovariš. V svoji vzorni lovski pravičnosti pa ni poznal popuščenja niti pri sebi niti pri lovskih tovariših. Izredno družaben je znal razživeti družbo tudi s kitaro in pesmijo. Pri vsej svoji delavnosti pa je bil predvsem skrben mož in oče, ki je

svojih pet sinov vzgojil v aktivne borce za socializem.

Bridka je izguba takega lovca, tovariša, delavca in družabnika. Po svojih delih in svetlem lovskem vzgledu bo pa, dragi tovariš Drago, živel v srcih vseh pravičnih lovcev.

M. C.

UMRLI SO:

Dominik Kužnik, član LD Trbovlje, bivši tajnik družine, sedaj tajnik LZ Trbovlje, je nenadoma

preminil. S svojo predanostjo lovski organizaciji in s požrtvovalnim delom za dvig lovstva v Zaslavlju, zasluži časten spomin.

LZ Trbovlje

Ivan Madronič iz Prelesja, član LD Predgrad, star 35 let.

LD Predgrad

Alojz Stregaršek-Gorjanc, član LD Dobovec pod Kumom, 66 let star, član od 1921.

Stanko Rus, rojen 22. okt. 1903, član LD Loški potok, je 27. marca 1960, preminul.

IZKLJUČITEV

Z odločbo disciplinskega razsodišča LD Hotedršica je izključen iz lovske družine član Jože Menard, zaradi grobe kršitve družinskega poslovnika.

LZ Ljubljana

OBČNI ZBOR LD RIBNICA

3. aprila 1960, je pokazal hvalevredno delavnost. Med drugim je družina dvema kočama v Veliki gori, pridružila še tretjo v Mali gori. Plen v preteklem lovskem letu je bil: 2 jelena, 5 košut, 48 srnjadi, 168 zajcev, 46 lisic, 12 dihurjev, 2 divji mački in cca. 40 ujed, poleg mnogo potepuških psov in mačk. Tudi gojitev in zarezja fazanov in jerebic dobro uspeva. Družina je imela 5 strokovnih predavanj in 2 politični.

Blaž Krže

Za 50-letnico kličemo zglede članoma LD Vel. Lašče, Joži Modicu, blagajniku družine in Alojzu Adamiču, članu odbora, še na mnoga zdrava leta!

LD Vel. Lašče

Mednarodni lovski kongres

je zasedal od 28. septembra do 2. oktobra 1959 v holandskem mestu Arnhemu. Sodelovalo je 59 zastopnikov 14 držav in sicer: Anglije, Avstrije, Danske, Francije, Poljske, Italije, Jugoslavije, cije, Holandije, Kanade, Norveške, Švedske, Švice, Vzhodne in Zahodne Nemčije. Kongres je organiziral holandski inštitut za biološka raziskovanja s sedežem v Arnhemu. Žarišče kongresa so bili diskusijski večeri, na katerih so delegati razpravljali o aktualnih problemih lovske znanosti in operative. Posamezni referenti so poročali o svojih opazovanjih v rezervatih, oborah, laboratorijih in loviščih. Obravnavali so veliko in malo divjad. Za nas Jugoslovane so bili posebno zanimivi referati, ki so obravnavali problematiko srnjadi, fazanov, zajcev in jelenjadi.

Izredno važen je bil referat dr. Ricka o osnovah lovskega gospodarstva z ozirom na srnjad. Dr. Rick je docent v inštitutu za lovstvo na univerzi v Göttingenu. Avtor je na podlagi bogatega dokumentarnega materiala osvetlil današnje stanje srnjadi v srednji Evropi in njeno perspektivo. V gosto naseljenih deželah je treba srnjad dodatno krmiti. Rezultati takšnih poskusov so bili odlični. V nekem primeru se je dvignila povprečna teža srnjadi od 15 na 25 kg, teža rogovja pa od 235 na 700 g. Mnogo srnjadi ima parazite v dihalnih in prebavnih organih. Proti temu zlu se je treba boriti s profilakso (bloki soli z antiparazitarnimi sredstvi).

Aktualno problematiko o gojitvi fazanov je obdelal dr. Brill s postaje za raziskovanje divjadi v Schleswig Holsteinu. Avtor je sistematično raziskoval hrano fazanov v vseh letnih časih in ugotovil, da ima fazan spričo sodobnega kmetijstva povsod dovolj možnosti za prehrano. Glavna hrana so mu žuželke in njihove ličinke, ki pa mu zaradi agrokemičnih posegov lahko postanejo nevarne. V tem je treba tudi iskati razloge za migracijo fazanov. Iz mnogih krajev, kjer so se fazani dobro počutili, so se izselili, ker jim je jelo živalske hrane primanjkovati. Še vedno ni dovolj raziskan vpliv čezmerne vlage na zajčji naraščaj. Raziskovanja v tej smeri so — vsaj v zahodni Evropi — pokazala, da so stari zajci nosilci kokcidioze, ne da bi jim škodovala, medtem ko naraščaj množično poginja. Zaradi tega je naraščaja komaj dve

živali na leto. Raziskovanja se nadaljujejo.

Veliko je bilo govora o škodi, ki jo povzroča divjad, zlasti jelenjad. Podatki so si namreč nasprotujoči. Napaka je v tem, da se varovalna sredstva proti lupljenju izdelujejo preveč šablonsko.

Inštituti pozorno opazujejo posledice agrokemičnih ukrepov za lovstvo. O tem je referiral dr. Redele (Francija). Zastrupljenja se dogajajo predvsem tam, kjer delajo s strupi neodgovorne osebe.

Jugoslovanski delegat dr. Valentinčič je referiral o reprodukcijski sposobnosti jelena. Avtor je načel problem s tem, da je proučeval fiziologijo nosnosti košut. Na ta način je načel novo poglavje v proučevanju biologije jelenjadi.

Holandci so prikazali svoj napredek v lovstvu. Njihova, morju iztrgana zemlja je danes polna raznovrstne divjadi. Na koncu je sklenjeno, da se osnuje Mednarodni inštitut za lovstvo.

Čeprav je znanstveno delo o lovstvu Jugoslavije še mlado, uživa že mednarodni glas. Zaradi tega je bil stavljen predlog, da bi naslednji kongres zasedal v Jugoslaviji.

Koliko stane lov v inozemstvu?

Nekateri naši lovci se pritožujejo, da je postal lovski šport predrag. Lovsko udejstvovanje je poleg obveznosti tudi zabava in vsaka zabava nekaj stane. Končno pa sta lov in ribolov edini športni panogi, ki dajeta vsaj v nekem obsegu »regres« v obliki plena. Zato bi bilo dobro, če bi si ogle dali stroške za lovsko udejstvovanje v drugih deželah. Zahodno nemški list »Die Welt, poroča o tem in pravi:

»Užitek lovskega športa se v Zahodni Nemčiji drago plača. Začetek je skromen in približno takle: Kdor hoče postati lovec, se mora predvsem zavarovati za primer, da povzroči kakšno škodo drugim osebam ali njihovemu imetju. Premija stane letno 20 DM (4000 din). Vpis v lovsko organizacijo stane 10 DM (2000 din). Nihče ne more postati lovec, dokler nima teoretičnega in praktičnega lovskega izpita, ki stane 20 DM (4000 din). Če ga je uspešno prestal, dobi prvo lovsko karto, ki stane 50 DM (10 000 din). Vse našete takse se — razen izpitne, — ponavljajo vsako leto. To pa pomeni, da je mladi lovec

porabil 100 DM (20 000 din), ne da bi si nabavil opremo in zakupil lovišče.

Kaj mora začetnik še izdati, da postane pravi lovec? Malokalibrska puščica (Flobert) stane 160 DM, daljnogled 360 DM, lovski suknjič in hlače 200 DM, gojzerji, gumijasti čevlji, dežni plašč, lovski stolček, lovski nož in še kakšne drobnarije zahtevajo nadaljnji izdatek okrog 200 DM.

Po večtedenskih vajah z malokalibrsko puščico začetnik nabavi rabljeno šibrenico za 300 DM in risanico za 800 DM. S tem je za silo opremljen in lažji za 2000 DM. Če bi hotel kupiti še trocevklo, bi bil ob 1300 DM. Naboj s šibrami je po 0,50 DM, s kroglo pa po 1.— DM.

Opremo ima, ne ve pa, kje bo lovil. Po zakonu sme postati zakupnik šele po triletnem stažu. Dotlej sme biti gost in plača zakupniku odstrel.

Zakupne cene so v zadnjem času znatno poskočile. Pred vojno je bil zakup lovišča po hektarju 1.— DM, danes je najmanj 25.— DM. Število lovcev stalno raste, lovišča pa so vse manjša zaradi industrializacije in izgradnje stanovanj. Zato se lovci združujejo zaradi kolektivnega zakupa. 1000 ha ni velika površina zakup za stane letno najmanj 10 000 DM. Z zakonom predpisano nadzorstvo zahteva prav toliko, škoda po divjadi pa znaša okrog 1000 DM letno. Vzdrževanje lovske hiše in drugih priprav je treba računati tudi s 3000 DM. Vzdrževanje lovišča v izmeri 1000 ha stane zakupnika torej okrog 25 000 DM in prenese k večjem 6 lovcev, ki plačajo na leto vsak okrog 4000 DM. Zato se je na Zahodu pojavil problem, kako omogočiti lovsko udejstvovanje materijalno šibkejšim plaštem lovcev.

A. S. Pirc

